

SLOVENSKI NAROD.

Izjaja vsak dan popoldne, izjemač nedelje in praznike.

Iskanje: Prostor 1 m/m x 54 m/m za male oglase do 27 m/m višine 1 K, od 30 m/m višine dalje kupčijski in uradni oglasi 1 m/m K 2—, notice, poslano, preklic, izjave in reklame 1 m/m K 3—. Poroke, zaroke 80 K. Zenitne ponudbe, vsaka beseda K 2—. Pri večjih naročilih popust.

Vprašanje glede inseratov naj se priloži znak za odgovor.

Upravišтво „Slov. Naroda“ in „Narodna Tiskarna“ Kraljeva ulica št. 5, priljubno. — Telefon št. 334.

„Slovenski Narod“ valja v Ljubljani in po pošti:

V Jugoslaviji:		V inozemstvu:	
celoletno naprej plačan	K 300—	celoletno	K 420—
polletno	150—	polletno	210—
3 mesečno	75—	3 mesečno	105—
1	25—	1	35—

Pri morebitnem povzemanju se ima daljša naročilna doplačati.

Novi naročniki naj pošljejo v prvi naročilni vedno 50% po nakaznici.

Na samo pisarna naročila brez poslatve denarja se ne moremo užititi.

Uredništvo „Slov. Naroda“ Kraljeva ulica št. 5, I. nadstropje.

Telefon št. 24.

Dopise sprejema se podpisane in zadostno frankovane.

Rokopisov ne vrača.

Posamezna številka velja 120 K

Poslilina plačana v gotovini.

Za novo generacijo.

Po prevratu je napisal prof. Suher kopico feljtonov in člankov, ki so imeli edini namen: vzbuditi med občinstvom čut za umetnost. Ali so kaj zalegli vsi ti feljtoni in članki? Na to vprašanje je odgovorilo pred par tedni vodstvo „Narodne galerije“ s številkami, ki dajejo naš inteligenci, pa tudi širšemu občinstvu dokaj klavirno kulturno spravevalo. Na 4000 čerkov, ki jih je vodstvo razpisalo med inteligenco, se je tekom pol leta prijavilo celih 25 članov; v vsej Ljubljani pa so se našlo v desetih mesecih komaj 600 ljudi, ki so „imeli toliko časa“, da so pogledali v galerijo.

Tisti večer, ko so pretresali te suhe številke po naših krčmah in saloni, se je marsikaj rodilo razpail v divjem ogorčenju nad „tako indolencijo“, najbolj pa so se vsajali tisti, ki niso pogledali ne čeka, ne galerije.

Tako je pri nas že dolga leta. Kolikor nismo bili izpriznjeni že poprej, nas je izpriznila vojna. Navadili smo se sramoti, da je niti več ne razločimo ali je naša, ali je sosedova. Z visoke lece rohamo nad grešnikom, ki sedi na zatožni klopi, pa nam še v glavo ne pade, da ta grešnik ni nihče drug, nego mi sami.

Na vseh koncih in krajih se je razpasla podivjanost in razuzdanost. Res je, ne samo pri nas, v Ljubljani temveč še marsikje po širokem svetu, toda to nam ne more služiti v tolažbo, pač pa v resen opomin, da peljejo ta pota naravnost v pogubo.

So pridigarji, ki mislijo, da se da mahoma obrniti vsa ta neskončna procesija zapeljanih in preslepljenih. Da je treba samo prave besede in krenilo bo na jug, kar roma in drvi zdaj proti severu. Da je treba samo pravega zamaha in dvignilo se bo v višave, kar drči zdaj v prepade.

Ali tako naglo in gladko ne pojde, kar so dolga leta podirala, bodo morala še daljša leta graditi. Na čudeže se vendar ne bomo zanašali! —

Zadnjič se je nekdo bridko pritoževal, da so koncertne dvorane prazne, da pa je po oštarijah gneča, samo da se oglašajo harmonika ali klavir. Prijatelji, kdorkoli si bil, krivo si sodil, zakaj gneče ni zaradi harmonike, ampak je zaradi oštarije. Raztegnjena harmonika v koncertni dvorani, in odmevalo bo od gluhih sten. Komur pa se je ugodila pod v oštarijo, mu ne delaj solzavih pridiz,

zakaj še boli ga boš potrdil v njegovem prepričanju, da je harmonika potrebna, še potrebnejša pa vino.

Poslušal sem ljudi, ki so v sveti jezi bičali „ljubljanjsko mrtvilo“ in govorili o „kulturnem škandalu“, ker občinstvo ne kaže zanimanja za moderno dramo. Nekdo se je celo raztogotil in tolkel po mizi, da so se natankarji plašno spogledovali: „Cir-kusa jim je treba, cir-kusa!“ — Jaz bi jih bil rad pomiril s trezno besedo, ali ozmerjali bi me bili kakor potepnega paglavca, zato nisem črnil niti besedice. Čemu bi metal bob ob steno? — Res je, cir-kusa hočejo ljudje kakršnegakoli cir-kusa. Kaj bi govorili to zbadljivo in zaničljivo! Seveda ga hočejo, pa še kako hočejo! Ko bi jim kdo svetoval kaj drugega, bi rekli, da jim filister ne privošči, kar jim gre po vsej pravici in še bolj bi se oklenili zahteve po cir-kusu.

O božiču me je zaneslo v Tivoli. Takrat je bila v Jakopičevem paviljonu razstava. O tej razstavi so pisali že dolge ocene: mnogo grale, pa tudi hvale ni manjkalo. Vsaka ocena pa je izvenela v tak konec, da je razstava vredna obiska. In taka je bila tudi moja sodba. Ne vem, kakšen je bil obisk. V novembru, ko sem si jaz ogledal razstavo, nisem našel v paviljonu niti pol tucata ljudi. Tisti dan o božiču sem videl, da je držala od drevereda do paviljona komaj ozka gaza, cesta pod Rožnik pa je bila široko odkidana. Kdo bi se čudil? Pod Rožnikom točijo dobro kapljo, pa tudi klobase niso napačne. Tako je. Ko bi se bil našel kdo, ki bi bil čutil potrebo, seganjati ljudi v Jakopičev paviljon, bi dosegel, da bi bila cesta pod Rožnik še bolj shojena nego je bila.

Da, tako je. Ne verjemite, da more biti drugače, vsaj danes ne in tudi jutri še ne. Ljudje so se navadili svojih potov. Še za postave jim ni dosti nar. kako bi jim potem segla k srcu sentimentalna beseda? Kako bi si dali čez noč dopovedati, da umetnost blaži dušo in srca, ko so še do samega mozga preverjeni, da ima samo vino tako čudodelno moč?

Lansko poletje so viseli po naših ogalah široki lepaki. Napovedovali so, da bo Ivan Ivanković dobil za Narodnim domom z golim rokani železo in kamenje, da se bo dal brez škode povoziti s težkim avtomobi-

lom in še več drugih „čudovitosti“. Nikoli nobena božja pot ni bila tako obiskana, kakor je bilo obiskano tiste dni dvorišče Narodnega doma. V procesijah je romalo naše občinstvo na Blewelsovo cesto, zakaj do smrti bi mu bilo hudo, kdor bi bil zamudil „izredni dogodek“. Za Ivankovičem bi romala Ljubljana kamorkoli in kadarkoli. Na en sam krotek migljaj bi se zganile in strnile vrste in brez pomisleka bi šle opolnoči ali opoldne na Barje ali na Smarno goro, kakorkoli bi razodelo povabilo. Še danes ni treba drugega, nego da hudomušen kolporter odpre žnabljive in oglaš, da bo to in to uro na tej in tej ulici vozil tramvaj preko Ivankovičevih prsi. Po bliskovo bi se razširilo znamenito oznanjenje in zopet bi se valile procesije ter navdušeno klicale: hosana Ivankoviću! Romali bi s cekarji in culami, pa tudi z lepimi črtnimi sukni in v glase-rokavicami: naše občinstvo.

Tako je in nič drugače. Naše občinstvo ne mara nič za koncerte, ne za drame, ne za umetniške razstave. Ono hoče samo cir-kusa. Pač, ki točno s čevljem po oknu Krisperlevo izložbo, mu je ljubši nego vsa umetnost sveta.

In če mora biti tako, čemu potem pišem te vrste?

Ne pišem jih za tiste, ki jih ne bodo čitali. Pišem pa jih, ker vem, da imamo še lepo vrsto treznih ljudi. Tudi za tiste optimiste jih pišem, ki bi radi čez noč izpreobrili naše občinstvo. Povedal bi jim rad, naj se nikar ne trudijo po nepotrebnem, zakaj hudiča ne bodo izgnali z belcobuhom.

Naj odgnite v božjem imenu, kar je gnilega na narodnem telesu! Rešiti pa je treba okuženja, kar je še zdravega, in to je — naša mladina, naša nova generacija! Šola je, ki mora zanesiti v narod novega, svežega duha. Naše narodno učitelstvo je, ki mora pokazati novemu rodu novo smer. Napravimo enkrat za vselej križ čez staro generacijo in začnimo pri mladini! Bolj nego kdaj poprej, je treba zdaj ceniti vrednost in pomen šole. Zato pa je dolžnost vseh treznih ljudi, da podpirajo stremiljenje našega učitelstva v vselej in povsod. Tudi dom in društva morajo iti učitelstvu na roko. In kdor ne more drugače, naj vsaj ne zavida učitelstvu tiste trdo zaslužene skorej kruha, ki si ga je priborilo po hudem in pravičnem boju. Najmanj, kar se more zahtevati od našega razumnštva, je, da ne kaže grde zavisti. Učitelj ne sme biti lačen in raz-

trgan, kakor je bil doslej, zakaj veliko in odgovorno delo leži na učiteljskih ramah. To delo pa bo učitelstvo rado opravljalo, če ne bodo letela nanj polena od tam, od koder jih najmanj pričakuje.

Reven bi bil narod, če bi vršilo učitelstvo samo isto delo, ki je zanj plačano. Ali ono vrši mnogo več, nego mu predpisuje zakon. In še več bo vršilo v prihodnosti nego

je vršilo doslej lažno in raztrgano. Vršilo pa bo, ker se zaveda, da je baš učitelstvo tisti faktor, ki naj pomaga narodu do lepše in srečnejše bodočnosti. Tako pride čas, ko se nam tudi ne bo treba več pritoževati nad praznimi koncertnimi dvoranami, gledališči in umetniškimi razstavami. Ne pride sicer čez noč, ampak pride gotovo: ko doraste nova generacija.

Hrvatji proti Slovincem.

V Zagrebu izjaja tednik z naslovom »Čujmo!« Baje je V. leto. Hrvatje morajo liniti okovana želodec, da prenašajo tako hrano, kakršno jim ponuja to korito najgusnejših pomolj. Kar je mogoče pobrati najbolj bedastega in surovega, najde prostora v tem tedniku. Glavno pa mu je hujskanje proti Srbom in smešenje Slovincem. Mi smo jim inferiorni plemo, ki ga ni smatrati za resno, nego je krečjemu komično. Hrvat je gospod, Srijanec je lopov a Slovinci tepci. In »Čujmo!« si domišlja, da je najduhovitejši svetovni list! V 5. br. piše o jugoslovenskih himnah po naših ljudskih solah. Trdi, da se mora naša, t. j. hrvatska, deca učiti najprej srbske na to slovenske in končno »hrvatske himne, ako preostaja sanjo časa. In »Čujmo!« se ljudi, češ da se po tem ukazu postopa le po hrvatskih ljudskih solah. Po hrvatskih solah učitelji »upravo barbarski« provadljaju »ne-nje čirilice«, dočim so v Srbiji uvedene za III. in IV. razred nove Jovičeve knjige, ki obsejajo le srbsko himno in dvoje sestavkov v latinici. »Za sedaj o Slovincih nečemo niti govoriti,« piše v uvodniku. »Le naglasujemo, da so to neke neopojljive izjeme v državi SHS. To (= Slovinci) so nekaki, ti pa ne grejo in per maj duš, nemajo mnogo krivoc. Dve slovenski frazi je hotel hrvatski gospod zapisati, pa je dokazal, da nima niti pojma o našem jeziku, revček.

Ne izpisa se z načelnimi hujskači polemizirati. Naglasimo naj le dvoje: slovenskim otrokom se slovenske himne sploh ni treba čele učiti, kar jo zna pri nas že vsak samosrajčnik; hrvatsko himno se uče naši otroci kvečjemu še glede besedila, kajti melodijo poje že davno ves narod in, pri moji duši! prepeljejo jo še po najpozabljivejši vasi. Uče pa se resnično »kraljevsko«, srbske himne z veseljem in navdušenjem. Zna jo že dve leti vsa naša mladež ter je postala ta srbska himna že tako popularna, da jo žvižga po cestah vsak

vajenec. In čirilico se uče naši otroci prav v svojo zabavo. No, učili so se je že pred vojno v gimnazijah in po dekliških licejih, tako da nam, Slovincem, čirilica ni nikakršna valljena novotarija. Uče so je sedaj tudi odrasli, zlasti uradniki, saj je to naša staro-slovenska pisma, dedščina sv. Cirila in Metoda, ki imate v Slovincih najgorkejšo čestilo. Čirilica pa je tudi slovansko pisma. Eer zna med Slovinci že naravnost ogromno števil oseb čitati ruski, juji je srbska čirilica itak docela znana. Pri nas torej ni treba prav nobene »barbarske« sila za vvañanje srbske himne in čirilice. To je eno. Drugo pa je: Res je, da smo Slovinci nepopolnoma izjeme v državi SHS. Mi se namreč ne kregamo niti s Hrvati, niti s Srbi, nego rotimo te in one k slogi in jim zovemo na skupno delo. Ker ljubimo red in točnost, zabavljamo preukuhom, lenuhom in gobezdačem ter — kot »nepopolnoma izjeme« — srčno, mirno in pošteno plačujemo davke! Dejame torej Bogu, kar je božjega, in kralju, kar je kraljevega ter si domišljamo, da zaslužujemo a tem pohvale i pri bratu Hrvatu i pri bratu Srijancu.

Hrvatski listi so začeli v poslednji dobi nekako solidarno zafrkavati in napadati Slovence. Ne veli, a mnogi. Ali so razočarani, ker se jim slovenski listi neboje pridružiti v psovanju in hujskanju proti srbskemu narodu? Ali se ljutijo, ker jim ne pomagamo pritisniti na Srijanec v duhu Rudolfa Mačka, Sachsa, Franka i. dr.? Bedak je bil, kdor se je nadejal, da se bodo dali Slovinci kdaj zlorabiti takim Hrvatim v tako svrhu. Čujte, gospoda okoli »Čujmo!« »Obzorac!«! Duda li se ovako (dalje) nastavilo, izazvat čó se u Slovinci rekeljal? Spor medu Slovincem, Srba i Hrvata bi mogao imati nedoglednih posledica po zdravi razvoj srednosti prilika u mladot nam državi. Još je vrijeme, da se zlo sprilječi. Zato, »Čujmo!«, »Obzorac!« tulli quanti, pameti! In vsaj malo več okusa in takta!

Pismo iz Prage.

Praga, 31. jan. 1921.

V sporu za Stanovsko gledališče se je pričel zadnji akt. Izzvan

od ravnatelja nemškega gledališča Kramerja, ki je tožil zaradi motenja posesti. Tožba je bila popolnoma

Dr. Ivan Tavčar:

V Beogradu.

IV.

Dvanaestega decembra smo imeli prvo sejo ustavotvorne skupščine. Beograd je razobesil zastave, in pred poslopjem skupščine je bila precejšnja gneča; številna množica je hotela na galerijo. Vsi smo čutili množico in poslanci, da bo dvanaisti december zgodovinski dan za našo mlado državo!

Dvorana, ki bo nekaj let naša parlamentarna posvetovalnica, je čedna in precej dolga; samo galerija je majhna; par lukenj na obeh straneh vhoda visoko pod stropom, kjer se občinstvo ne more dobro počutiti, naj sedi že na navadni galeriji ali na v diplomatski loži, ki se razlikuje od navadne galerije le po preprogah, visečih od nje po steni navzdol.

Za poslance so pripravljene nove klopi, ki diše še po svežem lesu in barvah, v katerih se pa vzlic temu, da je bilo vse z največjo naglico zmirzavljeno, še dosti pripravno sedi.

Predsedniški oder — nad njim v zlatem okviru podoba našega kralja — obdajajo ministrski sedeži, katerih

je toliko, da ti zastaja sapa, kadar jih pričneš šteti. Pravi luksuz, ki ni obdačen v Jugoslaviji! Sredi ministrskih sedežev je tribuna, s katere se govori. Ta govorniški prostor je tako nizek, tako da opaziš v gneči množico številnih ministrov le s težavo glavo govornika, kar je gotovo nepriljetno. Posebno če te govornik kak plešast fanatik, se vidi samo njegova glava, ki se giblje tja in sem, in čujejo se njegove grmeče besede, tako da človek tu in tam misli, da jezi gori na mizi odrezana glava in da med kimanjem in miganjem kriči, kakor bi bila nora. — Vtisk smešnosti je neizogiben, kar sta takoj pri drugi seji doživela Šime Marković in znani bosonski Mandić, ki je nekdanji trl glave »srbskim kačam« po zeleni Bosni, sedaj pa je v imenu slovenskih klerikalcev zastopal legalnost in postavnost pred zbrano skupščino. Vtiska ni napravil, in nas Slovence je nemilo dirnilo, da dr. Korošec istega dne ni mogel dobiti boljšega zastopnika svojih načel, in to vzlic temu, da le čut smradu tako silno razvil v nosovih njegove stranke in njegovih katoliških redakcij še posebi.

Kadar je dvorana zasedena,

imaš pred seboj nekaj impozantnega. Zastopniki naroda — o Slovincih tukaj ne govorim — so povečini tako čvrste postave in zdravega lica. Skoraj povsod, kamor se ozreš, ti bodejo v pogled beli turški turbani. Najmanj takih turbančkov sem opazil med muslimansko stranko. Mislim sem, da so to takozvani »hodže«, pa se mi je pozneje potasnilo, da so to »muezini«, nekaki turški duhovniki. In prav veselilo me je, da sem jih videl zastopane v vsaki stranki, izvenjski komuniste in socialne demokrate in seve tudi naše katolike. To mi služi v dokaz, da mora vendarle biti nekaj tolerance v zastopnikih muslimanskega veroizpovedanja, ker se jih vidi sedeti s fosi ali turbančki tako pri zemljoradniških kakor pri demokratskih in radikalnih.

Dne 12. decembra smo imeli torej prvo sejo ustavotvorne skupščine. Naporet so prišli v dolgi procesiji v zborilnico demokratski in takoj za njimi radikalni. Zasedli so prostore v središču in napolnili tako skoraj polovico obširne dvorane. Vedli so se med seboj nekako hladno, prav kakor mož in žena, ki sta se bila ločila od zakona in postelle, potem pa tu le srečala pamet in sta se zopet zdru-

žila. Taki zakonski občujejo med seboj najprej hladno, brez posebne ljubozni, pa jim vendar bereš na obrazu: saj je vendar najbolje, da živiva skupaj, in sicer že v interesu otrok! — Tak otrok je tudi tukaj: to je naša mlada država, ki mora poginiti, če se roditella ne pomirita in zopet ne spravita k skupnemu delu že zavoljo ljubezni od tega edinega otroka.

Stojana Protića nisem mogel opaziti. Ko sem po seji odhajal iz hiše, me je nekdo ogovoril ter prav ljubezljivo pozdravil. Ker je imel klobuk na glavi, gospoda Protića nisem v prvem hipu spoznal, dasi sem že prele enkrat v Ljubljani z njim govoril. Kadar sem imel pred sabo ta obraz z melirano brado in dobrovoljnim izrazom, vselej sem se čudil, kako da se splošno zahteva, da moramo v Stojanu Protiću videti hudobnega največjega intriganta. O hudobnosti njegov obraz ne govori. In upam, da mi gospod Protić ne bo zameril, če sem si nehote mislil, da bi stal pred mano, če bi ga preoblekel v nošo naših Gorenčev, pristen gorenjski crutar, širokih pleč, priden obdelovalec svoje zemlje in skrben oče svojim otrokom. Sevé, če bi bil Gorenjec, bil bi tudi trmo-

glav, kakor smo trdoglavi vsi Gorenjci; in ta trmoglavost je preikona največja njegova hiba. Sodbe o njem so različne. Da je visoko olikan, o tem ne dvomim; da se pa zajé v kako idejo, od katere potem ne odneha, to opažam tudi pri gorenjskem gruntarju. Sedaj se je zajedel v misel, da morabit zadnja karta, ki jo hoče izigrati, Radić v Zagrebu. Da se Stojan Protić hoče z verigo navezati na gospoda Šipka, se mi vidi nekaj nenaravnega, ker sem prepričan, da bo morala Radićeva republika v vodo skočiti; škoda pa bo Stojana Protića, če ga bo potegnila s sabo!

Ko sva se poslovila, sem vzdihnil: Gospod Protić, da bi nas vse skupaj srečala pamet, pamet in pamet! — Odgovoril je nekako suhotno: Da, da, pamet! — Kaj je mislil s tem, ne vem.

Morda se bo gospod Stojan Protić le prepričal, da je pamet boljša od žametja in da njegova glava, o kateri se pripoveduje, da je velika študijala, ni poklicana, da bi kovala sredstva za rešitev Korošca in Radića!

Takoj za demokrate so prihiteli v dvorano komunisti. Skoraj leteli

odbita in tožnik obsojen na povračilo sodnih stroškov v znesku 4610 čehoslovanskih kron. Ravnatelj Kramer bo glasom nemških novinarskih vesti sicer rekural, gotovo pa je, da rekurs na stvari ne bo ničesar izpremenil. Ugodni uspeh v vseh sporih, ki so jih izzvali Nemci glede tega gledališča, daje samo zadoščenje in utemeljitev za vprašanje vsega češkega naroda, da naj se uprava gledališča vrne v češke roke v povzdigo in razcvit češke dramske umetnosti ter da bi bila na ta način umetnost bolj pristopna širšim masam občinstva.

Narodni divadlo je igralo 25. januarja prvič dramo dr. K. Čapke, mladega pisatelja, ki je že s svojimi »Rokovničami« pokazal svoj dramatični talent. Igrala se je njegova utopijska igra R. U. R. (Rossums Universal Robots). Igra je imela izreden uspeh in nima samo na zunaj svoje vrline, marveč ima tudi svojo notranjo vrednost. Dramatik, filozof in pripovedovalec dokazuje tu, da ne smemo človeka preustroiti v mehanični stroj, da človečnost in čista ljubezen vedno zmagata.

Naistarejše središče češkega življenja v Prahi »Meščanska beseda« je slavilo 30. t. m. svojo 75. letnico. Predsednik dr. K. Kramář je v svojem govoru, prozatem ljubezni do Slovanstva, opozarjal na njeno posebno češko poslanstvo v preteklosti in na njene naloge v sedanosti in prihodnosti z ozirom na slovanstvo. Izrazil je željo, da naj bi bi-

la »Meščanska Beseda« ob njeni stoletnici slovansko središče. Praška Meščanska beseda zlasti zadnja leta neguje slovanske stike, posebno z Jugoslavo, kar je dobilo tudi pri tej slavnosti priliko izraz v tem, da je bil poslanik kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev Ivan Hribar izvoljen za častnega člana Besede. Ravno bivši predsednik in sedanji podpredsednik dr. Fuhrich, ki je bil izvoljen za častnega člana, deluje posebno v tej smeri.

Poseben dogodek v družabnem življenju praške jugoslovanske kolonije je bila »Svetosavska beseda«, ki jo je priredilo 26. t. m. akademsko društvo »Jugoslavlja« v novi, sedaj največji praški dvorani v »Lucerni«. Udeležili so se te slavnosti zastopniki antantnih držav, poslanik Hribar, častni konzul Bradanovič, generalni konzul Vučković, iz čeških krogov minister dr. Beneš, rektor dr. Mareš in številni vseučiliški profesorji. Člani jugoslovanske kolonije itd. Spored večera je otvoril mr. ph. med Budimilič z navdušenim nagovorom na Prago, nakar so sledile koncertne točke pevskega društva »Jadrana«, koncertne pevke ge. L. Saládo-ve-Michove s spremljevanjem klavirskega virtuza dr. Stěpana, in točke g. Jar. Kocfa na s spremljevanjem prof. Veselskega. Njih umetniška izvajanja je poslušalstvo sprejelo z veliko pohvalo. Po koncertnem programu se je vršil ples, ki je imel enako lep uspeh.

F. K. S.

Politične vesti.

— Narodni socialisti v ustavotvornih skupščini. Iz Beograda nam poročajo: Poslanca Iva Deržić in Anton Brandtner, ki pripadata narodno-socialni stranki, se nista pridružila nobenemu izmed obstoječih klubov, splošno pa se je pričakovalo, da bosta podpirala vlado, ki stoji na stališču narodnega in državnega edinstva, katero načelo je svoječasno sprejela v svoj program tudi narodno-socialna stranka. Zato je njihovo glasovanje pri volitvah v ustavotvorni odbor izzvalo med parlamentarci splošno začudenje in presenečenje! Poslanec Iva Deržić je namreč oddal prazno glasovnico, poslanec Anton Brandtner pa je glasoval s socialnim demokrati.

— Iz demokratskega kluba. Demokratski klub je imel dne 3. t. m. dopolnilno sejo, na kateri je razpravljalo o ustavi. Sklenjeno je, da se predlagane izpremembe, ki jih smatrajo pomembne, poslanei za potrebne, da se izvedejo v vladnem ustavnem načrtu. Izročilo klubovemu odboru za ugotovitev, ali bo o njih razpravljati ter jih potem izročiti ustavnemu odboru skupščine. Za tam se je vrnila načelna razprava o 2. oddelku ustavnega načrta pod naslovom »Osnovne državljanske pravice«. Glede člena, v katerem se govori o volitvah, je bilo sklenjeno, da se vstavi odstavek, ki bi mogel biti podlaga za izdelavo volilnega zakona tako, da bi se temu vprašanju ustvarila podlaga polom ustave. Demokratski klub stoji na stališču, naj se zavarujejo manjšine, vendar pa ne tako, da bi se favorizirala po pa, da se jim nudi možnost, priti do izraza. Do definitivne ugotovitve tega vprašanja ni prišlo radi različnih mnenj v modalitetah, vendar pa ne v principih. Debata se nadaljuje jutri ob 16. uri.

— Iz demokratskega kluba. Beograd, 4. febr. Kljub dejstvu, da je odpotovalo iz Beograda mnogo poslancev, posamni parlamentarni klubi v svo vsemu nadaljujejo svoje seje, posebno kar se tiče dela okrog ustave. Tudi demokratski klub pridno nadaljuje s svojimi sejami in se je na današnji seji razpravljalo o nekaterih spremembah ustavnega načrta. Na tej seji se je razpravljalo tudi o vprašanju spremembe volilnega reda za bodoči

parlament in sicer o tem, ali naj se še nadalje odloži v praksi proporcionalni sistem, ali naj se voli po okrajših. Prevladovalo je mnenje, da naj ostane tudi še nadalje v veljavi princip zaščite manjšin, a naj se teh ne favorizira, da ne bo v bodočem parlamentu toliko strank in take razcepljenosti, kakor sedaj v konstituenti.

— Stojan Protić poražen? »Jugoslovanski Pionir« piše pod naslovom »Nikada višec: Stojan Protić je poražen. On je poražen v družbi Avstrijcev, Legije, Korošca, Radića in Korkuta, s katerimi se je dvignil proti svobodi in državi, ki smo jo izvojevali našemu narodu. On in vsa njegova kompanija niso poraženi pri številu glasov v skupščini, marveč so poraženi po zavednosti našega naroda, katerega se vsak dan bolj širi in ki tem ljudem nikdar več ne bo dovolila, da bi se povrnil na državno krmilo, zakaj naša nacija ne more umreti, marveč hoče in mora živeti!»

— Protiv ne prispehe. Dne 8. t. m. je poslanec Stojan Protić zopet posetil radikalni klub in prijateljem izjavil, da ne bo prisegel.

— Okružnica škofom. »Novosti« javljajo iz Beograda: Minister za prosveto je vsem katoliškim škofom Jugoslavije poslal okružnico, naj se izjavijo, na kakih podlagah bi se dalo pogajati z Vatikanom glede organizacije katoliške cerkve v Jugoslaviji. Ta okružnica je izhajala okolnost, da se na Hrvatskem in v Dalmaciji med duhovniki opaža gibanje za nacionalizacijo cerkve.

— Spopolnitveni kabinet. Beograd, 4. februarja. V sedanji vladi je zasedenih do sedaj 13 ministrskih mest in sicer 6 po demokraciji, 6 po radikalih in 1 izven strank (vojni minister). 7 ministrstev je ostalo nezasedenih in rezerviranih za one stranke, ki bi eventualno še vstopile v vlado. Vselej tega dejstva morajo sedanji ministri opravljati več resortov, kar je deloma tehnično popolnoma nemogoče. Tako je te dni minister pravde in konstituent izjavil, da mu je nemogoče vsled prevelikega dela pri sestavljanju ustave vršiti oba posla in si je pridržal samo ministrstvo konstituent, predlagal pa, da se na mesto ministra pravde imenuje novega ministra. Demokraci so nato izjavili, da

nimajo proti spopolnitvi ministristva pravde prav ničesar, da pa bi bilo bolje, da se definitivno imenovanje novega ministra odloži za toliko časa, da se posamezne stranke odločijo, ali vstopijo v vlado ali ne in ker bi se sedanje razmerje med radikali in demokracijo spremenilo, če bi bil imenovan na mesto ministrstva pravde kak radikalec. Dosegel se je sporazum in bo začasno zasedel ministrstvo pravde dosedanji predsednik državnega sveta g. Marko Gjurčić.

— Finančna kontrola. Beograd, 4. februarja. Večera je bila podpisana in objavljena naredba o ustanovitvi finančne kontrole. Za prvi čas naj bi se finančne kontrole se raztezale na vse ozemlje naše kraljevine, izvzemši Srbijo na Črno goro. Če bi se pa pokazala potreba, da se finančne kontrole uvedejo tudi na tem teritoriju, se bo ta razširila tudi na omenjeni pokrajini.

— Zemljoradniki. Zemljoradniki so že zbrali vse gradivo za svoj ustavni načrt. Podrobno, izdelane od posameznih članov klubovega ustavnega odbora, je ta odbor že obravnaval ter so bile izročene dr. Gavriloviću da jih predloži v celoti. Jutri popoldne mora klubov ustavni odbor končno urediti svoj ustavni načrt, ki ga predloži potem svojem klubu v razpravo, v kateri se bo pretrgal člen za členom. Po odobrenju kluba bodo zemljoradniki predložili svoj načrt ustavnemu odboru skupščine v razpravo. Zemljoradniški klub se ne bo pogajal o nobenem vprašanju prej z vlado, dokler ne uredi svojega ustavnega načrta.

— Naš vojni ataše pri poljski vladi. Za vojno atašea pri poljski vladi je imenovan general Nenadović.

— Za narodno in državno edinstvo. Beogradska »Epoh« piše med drugim: Resolucije, ki jih je sprejela Radićeva stranka, kažejo, kaj hoče ta stranka. Nič več ni nič manj kakor uničenje vseh vojnih rezultatov in da se Srbija umakne v svoje stare meje, Dalmaciji, Hrvatski, Slavoniji, Bosni in Vojvodini pa naj se pusti pravica samoodločbe, da se eventualno odločijo za zvezo ali ujedinijenje z Madžarsko ali Avstrijo. — Zmaga na Ceru, Rudniku, na Kajmakčalanu in Dobrem Polju — kakor tudi na Kumanovem in Bregalnici — so brezpomembne. Glavno je, kaj misli »narod« v vseh teh pokrajinah. Sicer pa, kakor je to g. Peršić lepo izjavil, to zmaga »narod« niso znane. Ta »narod« v samo to, da nas je premagal in da je sedel tri leta v Srbiji. — Vprašanje je na ta način popolnoma jasno in mislimo, da je narodno in državno vprašanje rešeno z vojno in zmago orožja onih, ki so bili za narodno ujedinijenje. Radić in njegovi volilci — ali, ako vam je ljubše, njegovo narodo — mislijo, da ta rešitev ne obstoji in da jo je treba revidirati s kakim ljudskim glasovanjem ali s parlamentarnimi mahinacijami. — Pri takem položaju vprašamo, kako se more govoriti o sporazumu z Radićem in s onimi, ki mislijo kakor on. Ako je ta na mestu kak sporazum, potem ima narod ki je trpel in umiral, ki je svojo lepo malo državo, v kateri mu je bilo prijetno in kjer je bil v svoji hiši, uničil za to, da vstvari veliko skupno državo, pravico vprašati Pašića, Protića in Lj. Davidovića ter vse naše predvojnne politike, ministre in državnike, zakaj se niso skušali sporazumeti svoječasno s Franom Jožefom in Berchtoldom, s Tiszo in Franom Ferdinandom in pozneje s Pottierom in Mackensonom o jugoslovenskem vprašanju. Zakaj niso leta 1918. ponudili Ferdinandu in Danovu plebiscit za Macedonijo in ne bi morali iti na Bregalnico. In da so se sporazumeli s Noradungijanom, ne bi bilo treba iti niti na Kumanovo. Da se je ta gospoda, ki se zdi tako razpoložena za sporazume, takrat sporazumela, bi nas bilo sedaj en milijon več, ne bili bi danes tako izropani in izkašani, ne bili bi naš narod tako gol ne bilo bi ne draginja, ne javne nesigurnosti, ne nereda in ne vsega zla, ki nas sedaj tišči za vrat. Po Kumanovem, Bregalnici, Ceru, Rudniku, Albaniji, Dobrem Polju in Kajmakčalanu je naravnost norost vsako pojanje o stvari, za katero smo se vojevali. Naša država je dejstvo. Ona je brezdvomno rezultat narodove

volje in sicer ne s glasovanjem in izvolitvijo nekaterih takozvanih predstavnikov narodove volje, ampak rezultat narodove volje, izražene v najmanj stotidesetletni borbi, volje ne samo danes slučajno živega naroda, ampak tudi onih, ki so umrli in ki se bodo rodili. Ako to ni znano Radiću in njegovemu »narod«, potem jih je treba tega naučiti.

— Dr. Bošnjak v Beogradu. Izvrševatelj poslov hrvatskega bana dr. Bošnjak je posetil 2. t. m. ministrskega predsednika Nikolo Pašića s katerim se je posvetoval o tekočih poslih na Hrvatskem. Pozneje je dr. Bošnjak posetil radi istih zadev tudi ministre za prosveto, trgovino in socialno politiko. Regent prestolonaslednik je sprejel dne 3. t. m. ob 17. dr. Bošnjaka v posebni javnici, ki je trajala dalje časa. Jutri dopolnilno poseti dr. Bošnjak finančnega ministra dr. Kumanovića. V Zagreb se je vrnil 4. t. m. zvečer z orientekspresom.

— Socijalisti in ustava. V socialno-demokratskem klubu izdelujejo te dni dva ustavna načrta. Prvega sestavljata poslanca Divač in Korač, drugega pa posl. E. Kristan in dr. Korun. Z ozirom na sklep kluba morata biti oba načrta gotova do nedelje. V načrta se bodo sprejela tudi določila o agrarni reformi, delavskih vprašanjih, nadzorstvu nad kapitalom itd. Prihodnji ponedeljek bo prišel klub razpravljati o obeh načrtih ter bo na podlagi obeh izdelal tretji načrt, ki bo izraz mnenja vsega kluba. Končno urejeni ustavni načrt bo predložil socialnodemokratski klub nato v pretres ustavnemu odboru.

— Pašićev odgovor glede Sušaka. Beograd, 4. febr. Gjuraj Kučić, poslanec iz županije Modruš — Reka je na vprašanje o škodi ki so jo na Sušaku povzročili D'Annunzijevo vojniki, prejel od ministrskega predsednika Pašića odgovor. Ministrski predsednik se opravičuje, da ne more odgovoriti, ker je bolan. Plemen odgovor se glasi: 1.) Sušak spada k ozemlju, ki ga je zasedla kr. italijanska vojska. 2.) Mi nismo mogli na noben način ugotoviti napravljene škode. 3.) Odškodnino bo na vsak način morala povrniti oblast, pod katero pridejo ti zasedeni kraj. 4.) Glede povratka prebivalcev je ministrstvo za zunanje posle od primera do primera napravilo korake. 5.) Čim stopi v veljavo rapalska pogodba, bo vlada vzela v pretres cenitev škoda, nadalje vprašanje izmene bankovcev in dr. 6.) Vlada je storila vse korake za prehrano prebivalcev.

— Angleži o vojni Misihi. Angleški listi so priobčili ob smrti vojvode Mikiša nekrologe ter se strinjajo v trditvi, da je vojvoda Misihi igral veliko ulogo v balkanskih vojnah in da je njegova vojaška slava neveljavna. Angleški kralj ga je odlikoval s križem sv. Mihaela in Jurja.

— Romanska politika napram Rusiji, mali ententi in Balkanu. V Rimu se mudri romanski politik Nicola Jorga. »L'Epoca« prinaša razgovor z njim. Na vprašanje o boljševiški nevarnosti je rekel Jorga, da ni treba verjeti poročilom o Romuniji, ki prihajajo iz nemškega ali madžarskega vira. Romuni se ne utikajo v notranje zadeve Rusije. Obstoji skupina delavcev, ki simpatizira s tretjo internacionalo, in to največ vseh propagande, ki so jo delali za boljševizem Nemci tekot okupacije, nekateri ljudje silijo s tem gibanjem v ospredje, večina delavstva pa ne sanja o proletarski diktaturi. Kmetje, ki tvorijo devet desetih prebivalstva, tudi ne sledi Ljeningovim teori-

jam. Mi nimamo svojega boljševizma, pravi Jorga, in ne bomo se borili z drugim. Glede poročil o oboroževanju pravi, da gre le za ojačenje vojske brez vsakega ofenzivnega namena. Ako smo poskrbeli za potrebno varnost, se ni govora o obetuju prave nevarnosti. Boljši pa glede na sisteme moskovske vlade, da smo na straži. Države v mali ententi zahtevajo, da se ne vrne več ne tiranija avstrijskega ne tiranija ruskega orla. Baza bi morala biti soliden sporazum za finan. in vojaško ojačenje. Ideja male entente je Beneška in ima čisto defenziven značaj proti habzburški Avstriji. Romunija službeno ni vstopila v malo entento. Take Jones-eveva generacija je bila vedno za velike stvari sveta, naša generacija je za trdne baze. Glede Balkana izjavja, da je bil vedno za zvezo, če ne že za konfederacijo med balkanskimi narodi. Zaključil je z izjavo o mali ententi, da, kakor je načrtana sedaj, je varnost, da ostane diplomatski dokument v pisarniških arhivih. Romunski nezanesljivi značaj govori iz Jorgovih izjav. Romunom ni nič verjeti. Brezdvomno bodo še iskali zvez s Slovani, takrat pa se jim da »zveza«, kakoršne zaslužijo.

— V Parizu aretirani jugoslovanski boljševiki. Poročili smo že, da so v Parizu razkrili boljševiško zaroto, ki je imela za cilj, da strmoglavijo francosko buržojsko vlado ter proglasi v Franciji republiko sovjetov. Med aretirani je tudi šest boljševiških jugoslovenov, ki so vsi visokolodci. Njih imena so: Volizar Kusanović, Radomir Vojvodić, Milan Geradović, Mija Branković, Mihajlo Linčić. Pri njih so našli veliko sumljivih pisem in dokumentov, med drugimi tudi poziv na revolucijo pisan v nemškem, ruskem in srbohrvaškem jeziku. Težko obremenjeni so trije in sicer Geradović, Kusanović in Vojvodić. Vsi trije so prišli v Pariz leta 1915. kot arabski begunci. Vsi trije so medeni. Kusanović in Vojvodić sta bila namočena v bolnici Lariboisière kot asistenta dr. Garniera, ki je apčijalist za želodčne bolezni. Geradović pa je posejal kurz dr. Ettingerja v bolnici Cochin. Kusanović je javno zagovarjal boljševiški režim in je govoril, da je treba Francijo — civilizirano t i j odpraviti buržoasno vlado in jo nadomestiti z vlado sovjetov. Vsi aretiranci so priznali, da so dobivali znatne subside v zlatu iz Rusije.

— Carigrad proslavlja Venizeloso. Te dni je bilo v evropskem delu Carigrada slovesno praznovanje Venizelosevega rojstnega dne. Gledališča so priredila slavnostne predstave, pri katerih je prišlo do burnih ovacij preganemu grškemu državniku.

— Harding ne priznava versailleske mirovne pogodbe. Londonako časopise poročajo, da je ameriški predsednik izjavil, da ne priznava versailleske mirovne pogodbe. Po njegovem mnenju ne more biti govora, da bi Zedinjene države pristale na to mirovno pogodbo.

— Ljeningovi načrti. Voditelji italijanskih komunistov so izjavili poročevalcem rim. listov: Načrt Moskve je, da se po vsej Evropi organizirajo odločni revolucionarni, ki bodo pripravljani, da skočijo na vsak mig Moskve in razkrijajo moskovski požar. Radi teje bil Ljenta preveč strog z italijanskimi komunisti, ki ga niso slepo ubogali. Ljenta organizira veliko vojsko, da napade baltičke države, Poljsko, Romunijo, Madžarsko, Avstrijo, Češkoslovaško in da s pomočjo Nemčije zasede rensko črto. Tudi hoče uresničiti sanje vseh Rusov z osvojitvijo Carigrada.

Telefonska in brzojavna poročila.

PRVA SEJA USTAVOTVORNEGA ODBORA.

— d Beograd, 4. febr. Danes ob desetih je imel ustavni osek konstituante svojo prvo sejo. Prisostvovali so vsi ministri in mnogo poslancev, ki niso člani odseka. Glede prošnje parlamentarnih in novinskih izveštitev, naj se pristopijo na sejo odseka, ostane pri prejšnjem sklepu. — Minister za konstituent Marko Trifković pravi med drugim: Ker je

izvršeno uledinjenje v eno narodno državo, moramo imeti osnovni zakon, in to je ustava, ali ne zato, da ustvarimo močno državo, ampak da zadovoljimo narod. Ustavna načrta dr. Vesniča in Pašića sta stremila za tem idealom, zato sta vzela za podlago srbsko ustavo, ki je plod dolgih političnih borb. Nato minister iznova razlaga načela vladnega načrta ustave: ustavno in parlamentarno monarhijo, zajamčeno osebno

so, kakor taški bersaljeri pri paradi. Veliko število jih je. Povečini so komaj dorasli: slabo razviti mladci, tako da je samo njihovo število visoko in čvrsto; vse drugo pa se zdi slabotno in šibko, in skoro bi rekli, odločno dobrovoljno. Videti je, da se je vse rodilo po tistem kopitu, kot mali in drobni naš dr. Lemež, ki pripada sicer h krvočolni komunistični stranki, ki pa ne bo pretil, naj se zemlja zasuje tako ali tako.

— Če slučajno sam sebe pri raziranju ne vreže — nikdar niti kapilice človeke krvi. In tak vtisk napravljajo skoraj vsi komunisti, ki so tistega dne zasedli skrajno levo v zbornici. Imeli so nekaj ovir, ali premagali so jih silajno. Skrajno levo so si bili namreč z velikimi letaki, na katerih se je čitalo: »Zasedeno!«, pridržali dr. Korošević prijatelji. To na ljubo dr. Gosariju, ki je hotel, da naj ves svet izve, da pristojne prostori na skrajni levi katoliškim komunistom. Dr. Gosar je imel smolo tudi to pot: pravi komunisti so pometal listke Jugoslovenskega kluba in pridržane prostore zasedli. Bog je pravičen! Ko so naši SL-Sarji prišli v dvorano, je bilo vse zasedeno, ta-

ko da jim je bila odprta le skrajna desnica, kjer so se zbirali kakor črda drobnice, katero je bil razpršil blisk, ki je udaril med njo.

Na desni ob demokraciji imajo svoje prostore zemljoradniški; med njimi naši slovenski samostojni kmetje, ki prav čedno nastopajo.

Z voditelji zemljoradniške stranke nisem imel prilike, se seznaniti. Edina oseba, katere ime se mi je povedalo, bil je gospod Popadić. V lepi noši srbskega seljaka z opankami in tistim znanim telovnikom. Obledela ga je bila nalito polna, kar priča, da se srbskemu seljaku morda ne godi preslabo. Bil je skoraj edini, ki je kakor miška šviral po zbornici. Prišel je tudi med demokrate ter se lotil treh ali štirih zemljoradnikov, ki so v ti stranki; začel jim je nekaj pridigovati, nakar so mu našli z enim glasom odgovarjali: »Pitaj Protića!«

O gospodu Popadiću ni niso nič kaj priključnega pripovedovali moji prijatelji, in govorilo se je še celo, da je Radićevega odposlanca v svojem klubu sprejemal z dolgim poljubovanjem. Ni mi bil posebno simpatičen, ali vse um odpuščam sedaj, ko

vem, kako vrlo dobro je govoril v poslovniskem odseku.

Dvorana je polna. Samo tam, kjer naj bi sedeli Radićevi republikanci je lisa, ki pa ni tako velika, da bi kalila celotni vtisk: dvorana je zasedena. Kamor pogledaš, je vse mirno in hladno. Nikjer ni opaziti, da bi se politiki enega in istega kluba med sabo pozdravljali. Vse je mirno, vse pričakuje prihodnjih trenutkov.

Ko ima tako človek pred sabo polno zbornico, tavajo obli nad dolgiimi vrstami in iščejo tistega, ki je bil danes glavna oseba v ti zbornici, oseba, ki je globoko vtisnila svoje ime že v zgodovino srbskega naroda in tako tudi v zgodovino jugoslovenske države. V istini, da ni imel slovanski jug v nahusodolnejših trenutkih Nikolo Pašića, kje bi bil tisti pritičkavci, bodisi častni-karski pisarji, bodisi praznokravi klepetarji, ki so mazali to historično ličnost s svojim peresom in s svojim strupenim jezikom! Mogoče, da ima tudi Nikolo Pašić pege na sebi: toda kaj me brizalo te pege, makar! da so resnične! Vsi veliki možje so imeli svoje hibe: od Kolumba do Lutra, od Cromwella do

Napoleona. Kaj se briga danes zgodovina za pege in perice velikih mož? ona govori le o njihovih velikih zaslugah, katere so v njenih knjigah zapisane s zlatimi črkami! In tako bo pač tudi z Nikolo Pašićem: ko bo nas, ki danes sedimo v ti zbornici, že stoletja in stoletja pokrivala zemlja, ko bomo prah in pepel — Bog daj, da bi počivali vsaj v jugoslovanski zemlji! — bo zgodovina o nas trdovratno molčala. Pašićeva imena pa ne bo mogla prežeti in njegova dela bodo ostala za njim, zapisana na belih listih jugoslovanske zgodovine!

Moje oko ga je iskalo; ko sem premeril vrste radikalne stranke, je običajlo to oko na njegovi podobi. Niti v srednjih prvih klopih ni sedel; bil je šele v peti ali šesti vrsti, ali izmed vseh svojih političnih prilictev je sliki kvišku kakor s snegom obdani najvišji vrh nad druge vrhove. Na vsaki postavi se ni ničesar ganilo, tudi ni z nikomer govoril: ali njegova karakteristična glava je vlekla nase vsak pogled, daj, da je bilo prvi hip misliti, da ni življenja v tem telesu, podobnem mogočeni skali, okrog katere vrvé valovi razdražene vodovja. Nikolo Pašić ima tak

obraz, da ga v svojem življenju nikdar ne pozabiš. Vse je harmonično na njem: od lepe bele brade, ki mu pada globoko na prsi, do bistrh oči, ki z nekako objektivno mirnostjo sijo v svet, prav kakor da bi ga vse naokrog čisto nič ne brizgalo.

Začuje se oster glas v zbornici, glas gospoda dr. Rojca, ki predlaga da bodi Nikolo Pašić starostni predsednik ustavotvorne skupščine.

Nič posebnega ploskanja ni bilo. Pašić se je nekako zaspano dvignil, zapustil svoj sedež ter korakal proti predsedniškemu mestu. Takrat sem videl, da so leta tega jeklenega moža vendarle precej sklonila in upognila. Bil je pač Atlas, ki je dolgo vrsto let nosil vsa bremena srbskega naroda na svojem tihniku, in sedaj ga je usoda zopet poklicala, da bodi Atlas že za hujša bremena, kot jih je upognjeno telo nekda prenašalo, da bodi Atlas naše Jugoslavije, ujedinjene in enotne!

Zapustila so me vsa politična nasprotstva in ena sama želja je klenela v mojem srcu: da bi nam ta Atlas ne onemogel in da bi utrujeno in izmučeno telo ne onečalo reči, dokler naš jugoslovanski rod ne dobi

svobodo in nasledstvo prestola. O sistemu dveh zbornic pravi minister: Kolikor se izjubila časa za delovanje senata, toliko se pridobiva na kakovosti delovanja. Ta načrt se ni izgotovljen in odločitev razmeram v katerih živimo. Minister zahteva ponovno objektivnost v razpravi. — Nato govori radikalni poslanec dr. Radonič, ki stavi kratko opazko, naj se najprej razpravljajo in rešijo samo glavna načela. — Socijalni demokrat Nedeljko Divac odgovarja ministru Trifkoviču in pobija načrt vlade ter pravi, da ta načrt vsebuje polno nejasnih določb, vlasti glede politične svobode in tiska. Pravi, da ta načrt ustave rešuje samo politična in ne tudi gospodarskih in socialnih vprašanj, ki so za nas najbolj aktualna. — Komunist Živko Jovanovič veli, da se čudi, da vlada v svoji motivaciji ni naznanila, zakaj ni stavila v načrt ustave nikakih določb glede gospodarskih in socialnih borb. Govornik zahteva večjo decentralizacijo. — Ker se nihče več ne oglašal besedi, zaključil predsednik sejo ob 11. — Druga seja v ponedeljek, dne 7. t. m. ob 10.

GENERAL FRANCHET D'ESPERAY NA KOSOVEM.

— d. Priština, 3. febr. (Prešbire.) Šnoči ob 8. so priredili meščani mesta Prištine banket na čast generalu Franchetu d'Esperay. Davi je odšel

general Franchet d'Esperay na Kosovo v spremstvu armijskega poveljnika generala Milosavljevića in njegovega štaba. Na vsem potu je prebivalstvo generala prijazno pozdravljalo ter mu prirejalo ovacije. Vse hiše so bile okrašene z zastavami, v vseh pa so sprejemale generala in spremstvo dekleta s šopki cvetja. Na Kosovu je posetil general Franchet d'Esperay tudi grobnico slavnega turškega barjaktarja Gazi Mehtana, nato pa Muratovo grobnico, kjer je pokopan turški sultan Murat.

— d. Beograd, 3. febr. (Prešbire.) Na poziv tajnika ustavotvorne skupščine dr. Janjica se je vrnilo popoldne v tajništvu skupščine posvetovanje vseh bogoslovcev ustavotvorne skupščine, na kateri se je razpravljalo o izpremembah člena 13. ustavnega načrta Nikola Pašića. Na posvetovanju se je skušalo doseči soglasje med različni veroizpovedanji glede vprašanja odnosa cerkve napram državi. Dosegati je dosežen načelni sporazum med pravoslavnimi, muslimani in katoliški Slovenci. S katoliškimi Hrvati še ni moglo priti do sporazuma, vendar je upanje, da bo sporazum s Hrvati dosežen še prej kot pa se bo izvedla nova redakcija člena 13, ki bo predložena ustavnemu odboru.

MARSAL FOCH V BEOGRADU.

— d. Beograd, 4. febr. Sredi meseca marca pride v Beograd francoski maršal Foch. Ta prihod ima vojaški in političen značaj. Za sprajem se delajo velike priprave.

cati od čuda, zraven pa je vpil: »Ali kaj, boli, čuže?»

— Svetna vas. O božiču je bila tu v gostilni pri »Tislarju« majhna slovenska družba iz Borovljah. Neki nemur je takoj javil orožništvo, da imajo Slovenci v Šentjanžu tajno zborovanje in od tistega časa sem neprestano preiskujejo, kaj so namišljeni govorniki govorniki. Nekega dijaka, ki je isti dan v Št. Janžu prišel obiskat svoje sorodnike, so takoj prišli in odpeljali v Celovec v zapor. Te dni pa so aretirali ženo slovenskega kineta Šlemca in jo odpeljali v Borovlje. Pravilo, da jih bodo — seveda po nedolžnem — še več aretirali in izgnali.

— Celovec. (Mučen prizor.) Tu se je odigral na južnem kolodvoru sila mučen, pa tudi žalosten in za razmere na Koroškem značilen prizor. Vlak, ki vozi v Pilberk, bi se moral ravno odpraviti. Ob vlaku stoji orožnik, ki skuša z lepimi besedami boljše obneženega gospoda spraviti od tega, da vstopi. Toda gospod se brani in se vedno bolj in bolj razburja. Ljudje se začnejo okoli niti zbirati. Orožnik sili vedno bolj in bolj v gospoda, naj vstopi, a ta začne v

največjem razburjenju kričati: »Ich lass mich nicht gewaltsam aus meiner Heimat entfernen, ich bin kein Verbrecher, ich habe in meinem ganzen Leben niemandem ein Leid zugefügt!« Orožnik ga še vedno hoče spraviti v vlak, tedaj začne gospod upiti: »Nein, ich gehe nicht, lieber werfe ich mich unter die Lokomotive und sterbe hier bei nahenden Märtyrertode!« Ljudstvo okoli je ogorčeno gledalo ta prizor, in čuli so se glasiti: »Schrecklich, das ist schrecklich!« Medtem je že bil vstopil v vlak orožnik, vlak se je začel pomikati in je odrinil — brez onega gospoda. — Ta gospod je bil Slovenec Rutar iz Resnice pri Borovljah. O božiču je bil prišel iz Kranjskega, kamor je bil po plebiscitu pobegnil, s popolnoma pravilno izstavljenim potnim dovoljenjem domu, da obišče svoje starše in svojega na smrt bolnega brata. Tedaj ga je dal celovški glavar, ki je prava božja šiba za koroške Slovence, z dvema orožnikoma siloma pritirati v Celovec, od koder bi ga naj bil oni orožnik z železnico spravil do Pilberka in potem čez mejo v Jugoslavijo. Glavar mu je vzelo potno dovoljenje in ga je kaznoval za 300 K.

Neodrešena domovina.

— Primorski manifest. Primorski listi priobčijojo manifest političnega društva »Edinost«, ki izvaja med drugim: »Bratje in sestre! Pred vsem: Sebi ostanite zvesti! Zvesti svojemu narodu, a pokorni državnim zakonom boste, bratje in sestre, zahtevali od Italije spoštovanje, zaščito, gojitelj svoje narodnosti, vstrajali boste pri tem, da se vam da svoboda narodnega, političnega, kulturnega in gospodarskega razvoja. V tem boju Vas vodi geslo: V ednost je moč! Združite vse sile v sloveni in dislokalni organizaciji. Zvesti sebi, zvesti narodnim idealom, vdani ožji domovini, nastopite težko pot! Ne klonite! Ne vajte se! Kvikiu sreča! Na delo! To je izraz sline samozavesti in čvrste življenske volje naše zrela naroda v Primorju ob anekstiji, ki ga ne bo potrla, marveč združila v boj za bodočnost, v katerem ne bo podlegel.

— Osobje za srednje šole. V Rimu se je sešla komisija, ki se ima baviti s sestavo osobja na srednjih šolah in učiteljskih v novih provincah. Tej sestavi bo sledila druga za osobje na industrijskih, trgovskih in navtičnih šolah. Skrbelo se bo v glavnem povsodi seveda za italijansko osobje. Jugoslovenskim »sviljivcem« se postavilo primerne zapreke.

— Na Reki je bil izvoljen za župana dr. Salvador Bellasich, torej Italijan »puro sangue«. — Podjetje Withead odpušča po ukazu iz Londona še zadnje delavce. Pred vojno je bilo v tem podjetju zaposlenih na tisoče delavcev. Italijanska vlada je dala v »kvamerski ladjedelnici« v delo dve mali ladji. Delo bo izgotovljeno v 6 mesecih. Nacionalisti kriče radi teza, kakor da bi bila že odpravljena s tem brezposelnost, ki je v resnici huda in da delavci boje bodočnosti, ker se ne obeta izdatno delo.

— Granata za nakovalno. V Selu pri Opatnem selu se je zgodila grozna nesreča. Pri Pahorjevi so imeli granato za nakovalno. Precej časa je držala brez nesreče, slednjič pa se eksplozirala in ubila Josipa Pahorja ter Matijo Perdeca. Kristina Perdec in njena 6letna hčerka pa sta bila težko ranjeni. Skrajno neuprevidno je, imeti granato za nakovalno, čas bi pa tudi že bil, da bi neklicana oblast spravila že enkrat v kraj granate in druge take reči, katerih je še polno vsepovsodi. Za varnost svojih novih državljanov bi Italija lahko že malo bolje skrbela.

— Tržaški alarm radi fuzije jugoslovenskih parobrodskih društev. Ko je prišla vest, da se združijo nekatera jugoslovenska parobrodna društva v jedno društvo z naslovom Jugoslovenski Lloyd, so uprizorili italijanski nacionalisti takoj alarm. Češ, ob Istrski in dalmatinski obali, pa naj pripada tej ali oni državi, sme vršiti glavno službo samo italijansko brodogradnjo. Vprašujejo, ali bo mogoče italijanski zastavi, da odbi konkurenco in napovedujejo v tej stvari jugoslovenskemu brodogradu bolj do skrajnosti. Ti ljudje trdijo, da se jim posreči vse, kar žele, pri gospodarskih konferencah z Jugoslavijo, češ, da to sledi iz ravnalske pogodbe. Ali bi bilo to res mogoče?

— O Danteju predavajo Italijanski profesorji in družji gospodje italijanskega in furlanskega ljudstva. Predavajo

na se vrše do konca maja. Tudi v Gorici bo tako predavanje. Tam so nosili Italijanski pred vojno izgle z Dantejevo glavbo pa marsikak Italijanaš in Italijanska nista niti vedela, kdo je bil Dante. Nekoč sta se pri neki slavnosti v mestnem vrtu za municipijsko palačo ob Dantejevem kipu skregali dve sarkofagi: ena je troila, da je bil Dante furlanski conte, druga pa, da je bil »podestà« (župan) v Gorici. Morda jih sedaj pouče, kdo je bil Dante.

— Dan anekstijske proslave v Primorju se določijo, ko se vrne iz Rima v Trst generalni civilni komisar Mosconi.

— D'Annunziojevi milijoni. Afera z milijoni, ki jih je prinesel odkup ladje »Cognac«, še vedno ni rešena. Mestna občina pravi, da je sprejela samo 2 milijona. D'Annunzio pa je trdil, da je dal občini 6 milijonov. Kdo govori resnico? Vemo natančno to, da je odšel D'Annunzio z Reke bogato obložen z denarjem in raznim blagom.

— Socializacija rudnikov? Poročali smo o stremiljenju po socializaciji idrškega rudnika. Sedaj se poroča, da se pod vodstvom soc. poslanca Umberta Bianchija dela tudi za socializacijo rudnika v Rahlju (cink in svinoc). Vodstvo je v Firrenzi.

— 15.000 rečnikov je sedaj samo v Trstu. Po Istri, Goricki in Notranjski jih je gotovo tudi 15.000, pa rajši več, tako da se lahko reče, da se je zadnji dve leti zaidelo v zasledeno ozemlje okoli 40.000 rečnikov. Vsi ti imajo tu tudi volilno pravico in nacionalistični listi so rodujarjali, da je to povsem prav in v redu (tudi če bodo dvakrat volili, tu in doma), češ, tako se bolje izkaže, kako Italijanski je primorsko ozemlje, ki je pripadlo Italiji. Po volitvah ne bodo hoteli nič vedeti o volilnih rečnikih, samo krčili bodo, kako se je slajno afirmiralo Italijanstvo Primorja, zlasti še, ker skušajo Jugoslovenom precej prikradati volilno pravico.

— Prvi jugoslovenski razglas v Zadru je izdal tamkajšnji Jugoslovenski odbor po dveh letih Italijanske okupacije. V tem razglasu pozivlja Jugoslovenski odbor vse Jugoslovane v Zadru in na otoku Lastovu, da se morejo svobodno izreči v smislu st. germanske mirovne pogodbe za jugoslovensko ali Italijansko državljanstvo. Neki Italijanaš, ki je raztrgal javni razglas, je bil aretiran.

— Vest iz Dalmacije. Zadnje dni vlada v Splitu popoln mir. Ker sta pred dnevi došli Italijanski torpedovci zopet odpluli, je ostala v pristanišču edino še Italijanska vojna ladja »Pugilac«. — Komisar Bonfanti v Zadru je izdal na občine v okupiranem ozemlju naredbo, naj izvršijo popis vsakega prebivalstva. — Dne 7. t. m. se prične na realni gimnaziji v Šibeniku zopet pouk. Zavod se za sedaj odpravi kot zasebna šola. — Poveljniki Italijanske mornarice prodaja na dražbi vojaške barake, zgrajene na obali.

montanističnih obratov in vladni zastopniki trbovelske premogokopne družbe. Zastopniki poverjenstva za javna dela, rudarsko-glavarstva, progovzdrževalne sekcije južne železnice in zveze Industrijev so vsak zase podali vladi posebna poročila o tem ogledu. Vse te izjave poudarjajo uspešno napredovanje pripravljalnih del v Rajhenburgu. Tozadevni zapisniki stoji interesom pri Osrednjem uradu državnih montanističnih obratov na razpolago. Kmalu po navedenem komisijonelnem ogledu v Rajhenburgu je tudi »Slovenski Narod« objavil obširno poročilo izpod peresa gospoda Dragotina Hribarja, v katerem je imenovani z navdušenjem poudarjal veliko delavnost v Rajhenburgu in globok utis, katerega je nanj napravilo vse to, kar je imel priliko videti na licu mesta. Koliko pa se je od tega časa še tam zidalo in odpeljalo zemlje na dnevnem kopu, se lahko prepriča vsak, ki se zato zanima. Prepričan sem, da bo sodba vsakega odvisca precej drugačna, kakor ona v »Sodbi javnosti«, kajti pisec članka nam z zanimljivo gesto govori, da se zidalo vse mogoče stavbe, restavracije, vile itd., premog pa počiva mirno v zemlji. Gospod Blanka naš niva polja, kolikih predpriprav zahteva otvoritev velikega novega premogovnika. Kateri razsodni človek dvomi o tem, da je treba preskrbeti stanovanja za nebroj delavcev, ki bi v samotni dolgi dolini proti Rešanju ne došli nikjer stanovati? Istotako je treba zidati šole in skrbeti za stanovanje uradnikov itd. Brez separacije, žilne železnice in govilne sile, torej elektrifikacije centrale je odvažanje premoga nemogoče! — Med gradnjo raznih obratnih naprav in stavb pa se nadaljuje odgrnavanje zemlje na dnevnem kopu. Ali je pisec članka tempo za ta dela prepričan? Ali ve, da je v Rajhenburgu že leto dni »vposil« že 700 delavcev?

In Huda Jama? Gospod, prosim Vas, ne poročite se s tem imenom! To je resnično huda jama, kajti polja je treskovič pilonov in Bog nas obvaruj nesreče, katero nam ti pilni lahki povzročijo. Dobro se še iz otroških let spominam onega dne, ko so ravno iz te jame prinesli mogoča obeta polmrtvega domov. Učili so se pilni in oči in več delavcev so bili žrtve nenadne katastrofe. Po prestanku večih desetletij se v tej skrajno nevarni jami sedaj pod novim posetnikom dela neumorno. Dovoljena železnica na postalo Laško je dograjena. Izgotovljen je 100 m globoki šaht iz betona, novo postavljeni veliki ventilator deluje vrtilno v varstvo furlskih delavcev in do vršitev gradnje vseh zunanjih stavb je v polnem hru. Jama se na vse strani razprošča v nallenen premogu. Še pred letom dni mrtva okolica Hude jame lo danes oživljena po hrupnem rudarskem delu. Strokovnjaku se od zadovoljstva smeje srce, ko vidi, kaj se je v teku enega leta zgradilo v Hudi jami in v Rajhenburgu. Pa Vam pride mož in govori o Potemkinovih vaseh in o tam-tamu podptanega. O Apel, kako moder je bil tvoj vzlik, ko si slišal čevljarjevo kritiko! — Podptan se pritvra v svojem skoro petindesetletnem službovanju začelam K odgovoru v časopisu in vem, da bo gospod Blanka za eno moliti besed našel sto drugih za odgovor. Jaz javno ne bom več odgovarjal, če bo pa treba odgovora, ga bom podal svojim predpostavljenim. Vzrok predložega odgovora pa ni v neznanosti misli, da se na tak način omalovažujejo dela, katera so se dosedaj izvršila pri zgoraj omenjenih dveh premogovnikih. Gospod, ne oglašam se kot zagovornik trbovelske premogokopne družbe, kakor boste v svoji fantaziji morda domnevali, ampak kot mož-inženir, ki je celo svoje življenje prebil v veleindustriji in kateri predobro ve, da je le rastoča in razvijajoča se industrija temelji in pogoj gospodarske moči države ter preživelvala nastrojnih eksistence. Inž. M. Pirnat.

Ljubljana, dne 3. februarja 1921.

Slavko Plemelj, tržni nadzornik:

Prehranjevalna vprašanja.

Za Slovenijo pred vsem pa za naša mesta se porajajo na obzorju novi apravičalski problemi. Gospodarska politika Jugoslavije kot agrarne države stremi za tem, da izvaža kolikor mogoče dobičkonosne svoje poljedelske in živilarske produkte. Današnji kaos pri naših sosedih v zvezi z šibkim stanjem naše valute je povzročil, da le ustvaril svobodni izvoz za naš domaći trg silno draginjo. Za Slovenijo, ki je v agrarnem oziru zelo šibka, ki mora uvažati, je razvoj jugoslovanskega gospodarstva težka preizkušnja in ni dvoma o tem, da bomo izšli iz te dobe z deficitom na narodnem premoženju. Za prehrano slovenskih mest stonajo na plan novi problemi, ki se ne morejo in ne smejo rešiti enostransko. Konsument, ki mu je odmerjena zelo pila eksistence, ne more prenašati vedno naraščajočih bremen. Na drugi strani pa moramo uvaževati upravljene interese kmetijskega prebivalstva. Enostranost bi naš celoti škodovala brezdomno, zato moramo najti kompromisno pot in spraviti v sklad interese meščanstva, kot našega kmeta.

Za prehrano slovenskih mest stoji mesni trg v ospredju. Dosedanje mesne cene so bile časi primerne, sedaj pa nastopa položaj, ki grozi v tem oziru vstavliti prevrat in našo aprovizacijo najobčutnejše prizadeti. Letošnji jesen je centralna vlada dovolila izvoz mesa klavne živine, katerega so se intenzivno porpile vse večje firme Slovenije. V principu proti izvozu ne morem ugovarjati, moramo pa zahtevati, da se vrši izvoz v obliki, ki ne bo ogrožala naš domaći trg. 2. jeseni je bilo jasno, da bo ta izvoz ustvaril, ako se bo razvil v ugodnih priklah, silno težavne probleme za prehrano naših mest. Cena živi teži se je povzela in bi se bila povzela še bolj, ako bi nas ne bila rešila carinska politika, ki je predpisala 15 K carine za kg izvoznega mesa. Vseled visokih cen kož je bilo mogoče našemu mesnemu trgu obdržati prejšnjo ceno, seveda je postal položaj različnih mesarjev od dne do dne.

Novinski pregled.

— »Neue Freie Presse« vzklika: Postaviti se ima nezasišani zveč, da bo en narod pol stoletja drugemu narodu odjemal življenjski pridelek in mu uničeval svobodo! Ali se res uresniči ta načrt? Naj ga le izsilijo in naj vzamejo nemškemu narodu, ki je izročil nasprotniku brez hrambe, vse, kar še ima. Ali svet ne prenese takih prenapetosti in vstanejo maščevalci za zlo postopanje s Sloveško častjo. Ohoje, odškodninska blaznost in kreditna blokada ima isti izvor: nadaljevanje vojne politike z drugimi sredstvi in nemožnost, iznebiti se atmosfere diktatne politike. Dokler bodo svet vladali parlamentarci in ne ljudje, ni mogoča nobena rešitev. Dokler bodo virtuozi diplomacije na vodilnem mestu, ne bo nič boljša. Czernin ima prav, da naj bo velika nevarnost na vzhodu središče skrbi. Ali državnik iz Versailles pripravljalo revolucijo in gladilo se tla za nove katastrofe.

— »Excelsior« prinaša razgovor z generalom Gouraudom, ki je glede Orienta izjavil: Pomirjenje Sirije je končano in kmetijsko gospodarstvo se more pričeti razvijati. Prebivalstvo se bo moglo čez čas samo upravljal pod francoskim pokroviteljstvom. Cilicijo ima Francija zasedeno samo začasno. Ako Kemalisti prenehajo s sovražnostmi, vzame Francija v pretres izpraznjenje Cilicije. To bo pa mogoče samo pod pogotem, da bo vzdrževala red in mir žandarmerija, slična oni, ki je poslavovala z uspehom v Makedoniji. Francija ima v Orientu 70.000 mož, ki so z vsem opremljeni in pripravljeni za vsak slučaj.

Glasovi iz Koroške.

— Medborovnica. Naši nemčurji, ki so bili že pred plebiscitom daleč naokoli znani kot pretepači in razraščalci, po plebiscitu naravnost besnilo in divjali. Domačini — Slovenci se sploh ne upajo več na cesto, če pa gre kak slovenski kmet iz Olinjan ali iz Šmarjete

temelja, na katerem bo stal dolgo, dolgo! — Tako izgleda naša »visoka« zbornica.

V nji je cela košara strank. Najmočnejši sta demokratska in radikalna stranka, ki pa tudi še nimata večine.

In sedaj. Ko kritikuemo parlamentarno življenje v Beogradu, vidimo dostikrat, da mora to in to drugače postati, češ, da je volja naroda, volja ljudstva taka! V ustavotvorni skupščini sedi devet ali deset strank in v vsaki trdi, da jo je poslala volja naroda v Beograd. Če sedaj seštelemo vseh teh devet ali deset volj naroda, potem dobimo skupno voljo naroda, ki potemtakem hoča, da v ustavotvorni skupščini ne boji večine, kakor je v resnici n!

Pod takimi razmerami vladati je prekloneno težka stvar, ker brez večine tudi ustavotvorna skupščina ne pride do ustave. Ker le pa te žalostne razmere v skupščini ustvarila takozvana ljudska volja, potem bi človek skoraj prišel do prepričanja, da ni bolj nevarne stvari, nego je ljudska volja. Da se ta volja v Jugoslaviji za državo ni dosti brizala vidimo, ker bi drugače bila poslala v Beograd kompaktno in zanesljivo večino, ki bi bila brez posebne

skoz vas, ga sramotilo in paulejo kot psa. Zadnjič je šla domačinka Slovenka po dnevi iz hiše po opravkih. Komaj jo je zagledal Pahovov nemčur, takoj jo je začel psovati: Prokleta čužinja, ali že nisi šla čez Ljubljano? Ko je obstala, jo le neumljeno surovo začel z nogu br-

prerokanja in brez velikega govoričenja ustvarila ustavo.

Tako pa le zopet vse polno govoričenja, in pozaljanja med vlado in zemljoradniško stranko postalalo že dolgočasna. Kakor bi se Luter in Tegel prepirala o svojih težah, prav tako se vlada in zemljoradniška stranka prepirata za milijon točk, ki bi vse lahko poznele prišle v razpravo! Tako pa se že danes nepotrebnosti vmešavalo v toliko muno in važno razpravo o ustavi, pri čemer so najmanjša stranke, skoraj bi rekel, nainesramnelše.

Položaj je nelasen. In danes vemo samo to, da hodijo zastopniki teh stranic s prižganimi baklami okrog, da bi zanetili stredo države, a niti glede bosenskih grov in begov ne vemo, če se jim to ne posreči.

Takšna je videti volja naroda. Kako je kaj takega mogoče? Meni je to čisto jasno. Pri nas nimamo polna, ki le povsod drvoedno svetlo glavni pojem: to je polen domovine, očetnave, otčinine, otčinje, ali kakor se že ta človeku najsvetelša in nalluhša stvar v različnih kraljih sveta različno imenuje. Pri nas domovina, očetnava, otčinina, otčinja umira — in to je naše največje gorilo. Ta zavest bo tudi vzrok, da bomo stari tako težko umirali!

alabeljši, ker je bil nekup živine po Sloveniji vedno težavnejši, ker je povzročal izvoz silno konkurenco. Za silo smo se pre-
vili brez podražanja do današnjega dne,
sedaj pa je nastopila katastrofa silnega
padca cen surovim kožam za 20%, ki je na
mah onemogočila mesarski obrat na prejš-
nji podlagi. Ker je pričakovati še nadalj-
nega padanja cen kožam, bomo stali pred
alternativo ali trge brez mesa ali pa pri-
pustiti težko povišanje cen, kajti izvoz go-
velega in telečjega mesa zavira v preveliki
meri padanje cen živi teži. V zadnjih
štirih tednih se izvozniki obdržali v pre-
težni meri staro ceno živi teži, ker so vzli-
padca cen kožam in visoke carine lahko
ugodno prodajali v inozemstvu. Našem
konsumentu pred toj silno nevarnost, da
se mu podražijo nabavljene šče ta predmet.
Naš kmet in njega zastopniki se bodo na
drugi strani branili z vsemi sredstvi pada-
nju cenam živini, ki je poleg lesa skoro
edini zaslužek slovenskega kmeta ter se
pri tem opirali na dejstvo, da 15kratno po-
dražjenje žive teže v primeri s predvojnimi
časom ni pretrano.

Naravnost neverjetno pa se danes ču-
je vest, da delujejo baš sedaj gotovi krogi
Slovenije na to, da se odpravi ali zniža

carina za izvoz mesa ter se s tem ustvari
še svobodnejši izvoz, kakor ga imamo dan-
es. To carino bi si delila producent in iz-
vozniki kapital, plačal bi pa konsument. Pre-
pričani smo, da se ta načrt sedaj ne bo
uresničil. Tako enostranske odločitve ne
smemo na noben način dopustiti, ker je v
stanu podražiti meso za 30 in celo 30%,
kar naš revni slovenski trg ne more pre-
nesti, slediti pa mora korak za korakom
cenam, ki nam jih diktira potom izvoza
inozemstvo. Približno, da o odpravi ali
znižanju carine v danem položaju ne more
biti govora, ker bi moral to carino plačati
naš domači trg. Pričakujemo pa ukrepe, ki
bodo ščitili naš domači trg in izvoz mesa iz
Slovenije uredili tako, da ne bo neprestano
vzmetirani naš domači trg.

Najpristopnejše in najučinkovitejše
sredstvo bi bila vsakemu položaju prilago-
dena carina. V mesecih, v katerih sili pre-
obilica blaga do množnega izvoza, naj se ta
izvoz olajša z znižanjem carine, v dobah
pomanjkanja blaga, ko izvoz silno ugroža
naš domači trg, pa naj se vpelje povišana
carina. Od časa do časa regulirana carina
bi najlažje zjednotila ceno domačega in
tujega trga in odpadla bi vsa tozadevna
težka vprašanja.

Napad na uradniške žepce.

(Dopis iz uradniških krogov.)

V »Uradnem listu« z dne 28. ja-
nuarja t. l. je izšla v imenu kraljevim
in regentovim uredbo o nabavljajinih
zadruženih državnih uslužbenecih in o
Zvezi nabavljajinih zadrug držav. usluž-
benec. Uredba je podpisana po vseh
ministrih, tudi po dr. Korošcu in dr.
Kukovcu, ter ima torej veljavo zakona.
Uredba določa, da državni uslužbeni
in vse osebe, ki služijo ali dela v držav-
ni uradi ali podjetjih ali ki sprejema
podporo ali pokojnino iz države, blagaj-
ne, morajo osnovati nabavljajino za-
drugo. Delež ne sme biti manjši nego
100 dinarjev. Vsak zadrugi mora
podpisati vsaj en delež in jamči za za-
drugo s svojo, ki ni manjša od deleža.
Noben zadrugi ne sme izstopiti iz
zadruga, kadar bi hotel. Vse zadruge
morajo pristopiti k »Zvezi« v Beogradu
vsaj z deležem 500 dinarjev na vsakih
100 zadrugi in z odgovornostjo za
dvakratni znesek vseh deležev. Glavni-
ca »Zveze« se osnuje s tem, da se te-
kom petih let pridržijo po eno desetino
enomesne draginske doklade vseh
držav. uslužbenec ter pobira po en
odstotek vseh plačil za nabavo, izvrš-
ne državi.

Osrednja zveza jav. nameščencev
za Slovenijo je že zavzela svoje stališ-
če proti trdim določbam te uredbe, ki
jo pa načeloma sprejema. Tudi Savez
jav. nameščencev v Zagrebu je prote-
stiral proti nekaterim določbam, ki so
se uveljavile brez zaslišanja organiza-
cij. Odposlala se je vladi v Beograd
obširna resolucija ter se je hkratu na-
prosil bivši hrv. ban, da tozadevno
posreduje. Slovenska Osrednja zveza
pa je naprosila za posredovanje po-
slanca prof. Josipa Reiserja. Tudi
uradniško glasilo »Naš Glas« je pri-
neslo več protestov proti določbam
»uredbe«. V zvezi s tem se je 1. febr. t.
l. začelo vsem javnim aktivnim in vpo-
kojenim uslužbenec, članom in nečla-
nom gospodarskih zadrug, odtecevat

za novo »Zvezo«, ki niti še ne obstoja
in h kateri slovenske »Samopomoči«
še niso pristopile. Odtegnilo se je večje
znoške jav. nameščencev po mestecih
in celo po kmetih, kjer sploh ni nobene
take zadruga ter se zaradi pčlega
števila uradništva niti ustanoviti ne mo-
rejo. Za sedaj je treba počakati, kak-
šen uspeh dosežejo poslanci, ki delu-
jejo na to, da se uredba preosnuje.

Iz poslednje številke hrvatskega
»Našega Glasu« je razvidno, da hrvats-
ko uradništvo mirno dopušta odtegl-
je; da pa ne ugovarja srbijsko, je
samo ob sebi umljivo.

Današnji »Slovenec« je prinesel
članek »Napad na žepce uradniškov«
s podpisom »Državni uradnik s tovariši«.
Povedal je isto, kar sta povedala že
»Osred. zveza« in »Savez« ter proti
čemu je že protestiral »Naš Glas«. Ne-
kolonialna netaktnost pa je voditeljem
uradniških gospodarskih zadrug očitali
»koristarstvo«; ošudno natočevanje je,
da voditelji pomagajo z zadrugami le
»samim sebi« in da so »Samopomoči«
nekake »sinekure«.

Povsod so bili člani načelstva in
nadzorstva na obnih zborih izvoljeni;
prav nihče se ni potegnil za to nevalež-
no delo, nego je bilo treba vse šele pre-
govarjati, da so se žrtvovali. A zdaj
jih zmerja »držav. uradnik s tovariši«
z vsiljenici! Kdo bo še hotel članiti
za tovariše za tako plačilo in tako hvalež-
nost? Kakor čujemo, je za ljubljansko
»Samopomoč« sklican občni zbor
na dan 21. marca. Državni uradnik s
tovariši, ki zna pač dobro sumničiti, ho-
lme takrat priliko prevzeti vodstvo
»Samopomoči« ter z delom dokazati
svojo sposobnost.

Očitno je, da po vseh skušnjah z
»uradniški dosežani člani načelstva in
nadzorstva prav nestrojno pričakuleto
dneva, ko se končno iznebe kord in si-
nekur. Javni nameščencev.

Narodno gospodarstvo.

Davek na kupijski promet in uvoz luksurijoznega blaga

Na praznik našega deželnega pa-
trona sv. Jožefa je lansko leto izdal
minister dr. V. Jankovič naredbo, s ka-
tero je prepovedal uvoz ne brespogoj-
nih predmetov. Slo je za to, da se za-
brani import luksurijoznega blaga in ome-
ji uhajanje našega novca v inozemstvo
za nepotrebne stvari. Misel je bila do-
bra, pa ne originalna. Ali ta naredba
je bila v nagli narejena, vsebovala
celo vrsto predmetov, ki je dandanes
nikakor ni mogoče smatrati za pogreš-
no blago in luksus, zadela je celo take
predmete, ki so nepogrešni mnogim
obrnikom v zemlji. Jankovičev ferman
je vzbudil kolosalno nevoljo v kup-
ijskih pa tudi v krogih konsumentov.
Slabi in dobri dvorci so se delali
zaradi prvotnega seznama luksurijoz-
nih predmetov. Najbolj pogrešana pa je
bila vihravost te naredbe. Zatekla je
celo vrsto že zdavnaj naročenega in
plačanega blaga, ki je bilo na potu.
Cele vrste vagonov je noljuba prepoved
zatekla za vožnji in prouzročila
ogromno škodo trgovcem. Gotovo je, da
ta prepoved, ki je brez prehodnih do-
ločb presekala živ promet, ni pripo-
mogla k našem dobremu slovesu v
inozemstvu. Kdo bo trzil s nami, če je
izpostavljen vedno služajem in muham
ki morejo biti usodni za njegovo go-
spodarsko eksistenco. Protesti, pritož-
be so počasi ublažile to malorečno
prepoved. Časovno ni bila pogojena,
ker je prišla v času, ko so Italijani že
spravili k nam vse agrume, dateljine in
druge sladkosti. Koristila tudi valuti
ni, ker je bila malo izdatna. Navzelo
prepovedi je prihajala prepovedana ro-
ba v državo in se nemoteno prodajala.
Cariniki in veržniki so pogrnuli
kompromis, ugoden za obe stranke, pa
malocasten za veljavnost zakonov. Dr-
žava je izgubila še carino, ker je pri-
šlo prepovedano blago pač nezacarinje-
no v deželo.

Polagoma se je izločilo gotove
predmete iz liste prepovedanega sadu.
Na jesen pa smo dobili nov davek na
kupijski (poslovni) promet in s njim
novo določilo da se sme sleer luksuri-
jozna roba uvažati, toda plačati mora
poleg normalne in za 100% povišane
carine še posebej 10% vrednosti uvo-
žene robe. Te dni je Uradni list št. 11
objavil nov pravilnik za davek na go-

slovni promet. Ta pravilnik ima v čle-
nu 12 in 13 zelo nepriljetne določbe gle-
de blaga, ki je importirano že pred
uveljavljenjem izporenjenega finanč-
nega zakona iz inozemstva. Trgovcem
nalaga popla blaga ter za luksurijozno
blago plačilo 10%, za ostalo blago 2%
davek celokupne vsote popisanega blaga
po prodajni ceni. Davek bi zadel
osebito detajlito. Človek obrača in so
jezi, pa pride nov pameten finančni mi-
nister dr. Kumandni in ukine predmet-
no določilo. Trgovci žele, da se vedno,
ker pomenja res vekaustro.

Kot priloga novega pravilnika
je izšla nova lista predmetov, ki veljajo
za luksurijozno blago. Lista obsega
manjše število predmetov nego doseda-
nja. Kupijski interesente ravna jo pre-
vidno, da si natančno preštudirajo
predmetni seznam. Novost tega sezna-
ma obstoji dalje v tem, da prinaša šte-
vilčno določeno zneske, kadere je pla-
čati kot luksurijozno davčino od 100
kg uvoženega, pod luksus spadajočega
blaga.

Največja zanimivost tega seznama
je pa ta, da je med predmeti, ki so iz-
ločeni iz starega seznama cela vrsta
predmetov, ki jih dobivamo navadno iz
Italije. Tako grozdje, sveže sadje in
sušeno, pomaranča, pinjole, rožiči, ore-
hi, raki, sveže rože, makaroni, rezanci.
Cele tedne plieno in se posvetujemo o
pogajanjih z Italijo. Ali se bo pač mi-
ška rodila. Precej lepe in važne pri-
deltve so dejansko dobili naši južni
mejaši sedaj brez muzike in petja na
tistem v izpremenjeni listi luksurijoz-
nih predmetov. Kupijske interese
vnovči opozarjamo da si omissijo
Uradni list št. 11 in pretrečajo nova
določila o uvozu kakor tudi nov pra-
vilnik o davku na poslovni promet. Z
nevednostjo se ne more niko izgovar-
jati. Kdor krivo ravna, sapade kazni in
nepoznanje zakonov ni opravičilo.
Uradne razglase zakone in naredbe je
treba trgovcu in obrtniku pridno in
vedno čitati.

Pristopajte k „Jugo-slovenski Matlici“

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 5. februarja 1921.

— **Slovenci in študij v Zagrebu**
in Beogradu. Pred vojno bi bil mar-
šakeriti Slovenec rajši študiral na
univerzi v Zagrebu nego v Gradcu
ali na Dunaju. To pa je bilo zabra-
njeno posebno tistim, ki so hoteli do-
seči državno službo. Sedaj ta ovira
ne obstoja več. Sedaj se slo-
venski dijak lahko odloči za univer-
zo v Zagrebu. Moral pa bi na uni-
verz v Zagreb saj nekaj semestrov
vsak tisti slovenski dijak, ki hoče
stopiti v državno službo in postati
državni uradnik. Za državne službe
si mora slovenski dijak pridobiti po-
polno in temeljito znanje, srbohrvatskega
jezikla. Tako znanje si pridobi
najhitreje v Zagrebu, ker more tu
poseitati tečaj za srbohrvatski jezik,
slušati predavanja v tem jeziku; raz-
zen tega pa občeavati s kolegi Srbi in
Hrvati ter se praktično vezbati v
tem jeziku. Nič se ne poroča, koliko
Slovencev je vpisanih v tekočem
šolskem letu na univerzi v Zagrebu.
Očitno jih ne bo dosti, ker so se na-
šli dijakl od prvega začetka pritože-
vali da jim ni bilo mogoče dobiti v
Zagrebu stanovanja in hrane za pri-
merne cene, da ni bilo Slovencev, ka-
teri bi jim bil šel na roke. Zagrebški
listi so poročali, da se je ustanovila
v Zagrebu Akademski menza in Di-
jaki dom. Ali in koliko so deležni
teh institucij slovenski dijakl, o tem
niso poročali niti dijakl sami, niti
kdo drugi. Obžalovati je da takih
poročil ni! Za stvar se bo morala
zanimati deželna vlada v Ljubljani,
pa tudi vsa slovenska javnost. Mla-
dina mora priti med seboj v dotiko,
ona se mora družiti in spoznavati za
časa svojih študij. Vse to pa se ji mo-
ra omogočiti. Kakor se je poskrbelo
od enerzičnih in požrtvovalnih mož
v Prazi vse potrebno, da se omogo-
či Jugoslovenom bivanje in študira-
nje v Prazi, tako se mora skrbeti za
Zagreb. V Zagrebu živl gotovo več-
je številno Slovencev, ki bodo z na-
šim dištivom vzeli priprave v roke
in stvar tudi izvedli. Naša vlada jim
mora biti na pomoč naše občinstvo
na tudi! Imamo novo državo, vsi
moramo skrbeti za njene potrebe.
Upati je, da se bo tudi strankarstvo
uhladilo, ako bo mladina več obče-
vala med seboj. Pripravimo ji na
prvo pot vsaj v Zagreb, sčasoma pa
tudi v Beograd. Vsak študij na uni-
verzi ima več semestrov; nal se jih
nekaj prebije v Ljubljani, nekaj v
Zagrebu, nekaj v Beogradu!

— **Kaj poročajo iz Ljubljane?**
»Balkan« poročajo iz Ljubljane: »V
Gradcu je osnovan poseben odbor za
povratek na prestol Karla Habsbur-
škega. V tem odboru se nahajajo
major Stipetić Ogilardi, Oton Sla-
vik, časnikar iz Zagreba, in Knaflič,
bivši šef Novinskega urada v Sara-
jevu. Ugovoreno je, da so organi-
zirali svojo poverljivost v Slove-
niji in Hrvatski in da vzdržujejo naj-
živahnejše zveze z Zagrebom in
Ljubljano. Na temelju tako ugotov-
ljenih podatkov niso mogli polati
pri nas tako nedolžni, kakor se zde
na prvi pogled: oni so v zvezi z ak-
cijo, ki so jo talno razvili člani od-
bora za povratek Habsburžanov.«
Informirali smo se na merodajnem
mestu o tej stvari ter izvedeli, da v
Ljubljani pač poznajo navedene ose-
be, ki se zadržujejo v Gradcu, na
Reki in na Dunaju, da parijo strogo
natančno, da se do sedaj še ni moglo
ugotoviti, da bi ti zarotniki imeli zve-
ze, kamoli svoja poverljivstva v
Sloveniji.

— **Pomočnik delegacije minist-
stva financ** je dospej v svojem in-
spekcijskem potovanju v četrtke v
Maribor. Pri pregledovanju raznih
finančnih in carinskih uradov se je
pokazalo, da je pomočnik jako dobro
poučen o naših finančnih zakonih, da
je strog, obenem pa tudi dovožen
za vse pametne predloge, izvirajoče
iz uradništva. Pomočnik delegacije
ministra financ se je po vseh ura-
dih razgovarjal z raznimi uradniki
ter jih vprašal za mnenja, kako bi se
dalo delo poenostaviti in kontrola po-
ostri. Njegov nastop je žel v ura-
dnških krogih splošno odobravanje.
Uspehi tega inspekcijskega potova-
nja se bodo v najkrajšem času poka-
zali in rodili, kakor je upati, zlasti
pri Mariborski carinarnici zaželene
uspehe.

— **»Kolo jugoslovenskih sestara«**
v Ljubljani. Odlična narodna dama
nam piše: »Kakor sem izvedela, se
namerava po srbskem vzoru v krat-
kem ustanoviti v Ljubljani »Kolo ju-
goslovenskih sestara«, ki ima zdru-
žiti slovensko žensstvo v krepko na-
rodno in narodno obrambno orga-
nizacijo. Vsaka narodno misleča Slo-
venka mora to misel pozdravljati,
ker je že zadnji čas, da se organizi-
ra za uspešno narodno delo vse slo-
vensko žensstvo. Organizacija se mo-
ra izvršiti na docela demokratiški

podlagi ter se naj razteza na vse
Slovenke brez razlike stanu in pokli-
ca. Najvažnejše je, da se pritegne k
tej organizaciji tudi kmetsko žens-
stvo. Zato se morajo osnovati po-
družnice »Kola« v zadnji gorski vasi.
V tem oziru bodo dobile naše na-
rodne učiteljice široko polje za uspe-
šno delovanje.«

— **Naredbo o dopustnem povi-
šanju najemnine** priobčuje »Uradni
list« št. 12. Naredba je stopila v
veljavo dne 4. februarja, njena dolo-
čila pa veljajo za vse območje de-
želne vlade za Slovenijo. Po tej na-
redbi je poleg redne povišbe najem-
nine, dopustne v toliko, kolikor je
dovoljevala naredba bivšega avstrijskega
ministra za pravosodje in
ministra za socialno skrbstvo z dne
26. oktobra 1918, drž. zak. št. 351,
počnši z dne 1. februarja 1921 do-
pustna še nadaljnja izredna povišba,
ki ne preseže pri stanovanjih 60 od-
stotkov, pri trgovskih, obrtnih in
drugih poslovnih prostorih 100 od-
stotkov one najemnine, katere se je
plačala ali bi se bila morala plačati
dne 1. julija 1914. Ko se preračuna
višina letne najemnine z dne 1. julija
1914, mora za podstavo služiti strova
(brutto) najemnine s postranskimi
pristojbinami, odštevisi je avtonomne
datave. Stanovanja ali pa stanovske
dela, ki jih uporabljata najemnik iz-
ključno le za poslovne prostore s
tem, da izvršuje v njih trgovske ali
obrnitiške posle ali na svobodni po-
klic odvetniški, notarski, zdravniški,
zobnotekniški in podobno, je sma-
trati z ozirom na izredno dopustno
povišbo najemnine za poslovne pro-
store. Površine podstavnine za
stanovske dela (mesečno sobo) vsled
spredaj navedenih določil je prena-
vešana. S to naredbo se izpreminjajo
določila naredbe o varstvi najemni-
kov z dne 26. oktobra 1918 in na-
redba celokupne deželne vlade z
dne 30. septembra 1919, št. 747 Ura-
dni list, v kolikor so določila teh na-
redb v nasprotju s določili te na-
redbe.

— **Kile na osvoboditvi od Trbo-
velj.** Na seji gospodarskega sveta v
Beogradu je delegat Saveza hrvatskih
trgovca Evgen Demetrovič
med drugim povdarjal tudi tole: »Na-
še železnice se moralo osvoboditi od
Trbovelj, kjer trbovelski elementi
vsak trenutek ožrožajo promet. To
se da izvršiti z uvozom visoko ka-
loričnega premora preko Reke ter z
omogočenjem dovoza premoga iz
Bosne, ki ima nadprodukcijo v do-
brem premoru.« Sedaj vladajoče
razmere v Trboveljah so trajno ne-
vzdržne, to uvideva sedaj že vsa jav-
nost. Zdal bodo to uvideli čimprej, ki
so krivi te razmere?

— **Koliko je stala Trboveljska
stavka?** Na seji gospodarskega sveta
dne 3. t. m. v Beogradu je pomočnik
železniškega ministra Jelić izjavil,
da je povzročila rudarska stavka v
Trboveljah državi škodo 13 milijonov
dinarjev t. j. 60 milijonov kron. Kdo
je imel tolet korist od te stavke? Dr-
žava ne! Delavci? Tudi ne. Korist
je torej imela edino Trboveljska pre-
mogokopna družba.

— **Švicarski konzulat za Hrvat-
sko, Slavonijo in Slovenijo.** S 1. fe-
bruarjem je začel v Zagrebu poslo-
vati švicarski konzulat. Konzul g. Ju-
lio Schmidlin je te dni prišel v Lju-
bljano in posetil deželno predsedstvo
in trgovsko in obrtniško zbornico.
Gospod Schmidlin žvi že rekal ča-
sa v Jugoslaviji ter so mu naše go-
spodarske razmere dobro znane. Z
veseljem pozdravljamo ustanovitev
švicarskega konzulata, ki brez dvo-
ma pripomore k živahnejšim trgo-
vinskim stikom med nami in Švico.
Interesente se morejo v vseh zade-
vah, tičečih se prometa s Švico,
obračati nanj. Konzulat ima svoj
urad v Preradovičevi ulici br. 24
(dvorišče na desno) v Zagrebu ter je
strankam od delavnikih od 9. do 11.
dop. na razpolago.

— **79 rojstni dan dr. Pavla Tur-
nerja.** Iz Maribora poročajo: 24. ja-
nuarja t. l. je slavil v literarnih in
žurnalističnih krogih dobro znani dr.
Pavel Turner svoj 79. rojstni dan.
V letih 1870 do 1872 je bil stalni do-
pisnik-Ieltionist pri »Slovenskem Na-
rodu«, kjer je pisal pod šifro Ahas-
ver I. Narodil se je na Pohorju, pričel
s 16. letom posečati šolo v Mariboru,
se preselil kasneje na Reko, kjer se
je seznanil s profesorom Janezom
Trdinom, katerega je kasneje pripravil
v zvezi s Schwentnerjem do tega,
da je izdal svoja dela. Nato je pričel
študirati na Dunaju, a odšel kmalu
na Anglesko, kjer je bil spčetka tr-
govski pomočnik, pozneje pa odzo-
jitelj. Vrnil se je kasneje zopet na
Dunaj, šel v Zagreb, prepotoval Švi-
co ter posetil Pariz, London in druga
mesta. Vršil je po večini službo do-
mačega vzgojitelja, posabil pa pri

tem ni nikdar na svoj narod. Pred
približno 20 leti se je vrnil v Maribor
ter si bil ob Pohorju kupil posestvo,
kjer sedaj živi. Dr. Turner je sedaj
precej bolehen. Jesče mnogaja letal

— **Imenovanja pri finančni stra-
ži.** Za respicente so imenovani višji
pazniki Ivan Dolinšek, Roman
Dobnik, Anton Stropnik, Jo-
sip Ošina, Ivan Stor, Franc
Čonč in Karel Sluga, za višje
paznike pa pazniki Anton Zemljč,
Mihael Kocijančič, Friderik
Belehr in Blaž Kovačič.

— **Iz zdravniške službe.** Sekun-
darni splošne bolnice mariborske dr.
Stanko Ruprecht je imenovan za
kirurškega asistenta istotam.

— **Osebnost.** Vinarski in-
struktor Jakob Malus v Mariboru
je začasnopokolen.

— **Odlikovanje.** Predsednik viš-
jega šolskega sveta ravnatelj dr.
Stanko Beyer je odlikovan z redom
Sv. Save IV. razreda.

— **Načelnik kurilnice** na Jeseni-
cah g. A. Šuma je odlikovan z redom
Sv. Save V. razreda.

— **Zgledovanje letnikov 1901 in**
1903. Rojstnemu letniku 1901 se je
do 28. februarja t. l. rojstnemu letni-
ku 1903 pa do 10. febr. t. l. zelasiti v
mestnem vojaškem uradu v Mestnem
domu. Več pove razglas mestnega
magistrata, ki je nabit na magistratu
in po mestu.

— **Izterpanje dohodnine in plača-
rila,** ki se pobira z odbitkom od iz-
plačevanj plač. Na prošnjo trgo-
vske in obrtniške zbornice v Ljubljani
je delegacija ministrstva financ v
Ljubljani odredila, da se do nadalj-
njega ukrepa izterpanje dohodnine in pla-
čarino, ki jo pobiralo potom odbitka
zasebni službodatelci, ob zakonitih
rokah, ne pa v zmislu razglasa z dne
18. decembra 1920, po katerem naj
se davki za čas od 1. januarja 1921
do 31. maja 1921 izterjajo takol, ne
glede na zakonite roke.

— **Pravilnik o pravilih in dol-
žnostih pomočnikov delegatov** mi-
nistrstva za finance pri finančnih de-
legacijah v Zagrebu, Ljubljani, Sara-
jevu in Splitu je natisnjena v 12. šte-
vilki »Uradnega lista«.

— **Uredbo o konservatoriju** v
Beogradu prinaša »Uradni list« šte-
vilka 12.

— **Zlata poroka.** Jutri praznuje naš
sodistnik g. Fr. Debelak, posestnik
v Vodmatu, s svojo ženo Marijo zlato
poroko. Na mnoga leta! Na bi slavila še
biserno poroko!

— **Za »Jugoslovansko Matico«**
115 K nabrane na domačem plesu v
kostilni pri Brezovščku.

— **Iz veterinarske službe.** Veteri-
narski asistent Josip Kunec v Novem
mestu je imenovan za provizornega dr-
žavnega živinodravilnika.

— **Posestniki in najemniki zemi-
lišč** se opozarjajo na razglas mesta-
nega magistrata ljubljanskega o po-
končevanju škodljivega mrčesa. Raz-
glas je nabit po mestu.

— **Ljubljanska kreditna banka**
v Ljubljani je naklonila mesto venca
na krsto svojemu dolgoletnemu in
velozasluznemu upravnemu svetniku
g. Franu Malju-lu. Dijaškemu pod-
pornemu društvu »Domovina« v
Ljubljani 2000 K.

— **Javna dražba.** Mestna anro-
vizacija bo prodala na javni dražbi
večje število praznih sodov in zaboj-
jev, nekaj mlz potrebnih za mesni-
ce, ter drugih predmetov. Dražba se
bo vršila v sredo, dne 9. februarja
1921 v cerkvi sv. Jožefa ob Zrini-
skega cesti ob devetih dopoldne.

— **Materinski dom** v Ljubljani
ni se nahaja več deklet z nad pol
leta starim otrokom. So same služ-
kinje in vajene vseh hišnih del. Pro-
silo, da bi dobile kako primerno
službo, kjer bi imele lahko otroka
pri sebi. Zadolvolne so z malo plačo.
Pismene pomudbe na Materinski
dom, Streliška ulica 14, Ljubljana.

— **Popis blaga,** ki bi se bil moral
za plačilo davka na poslovni promet
izvršiti, je začasnoustavljen. Način
popisa in rok za užitvev teh popi-
sov se obljavi naknadno.

— **Govor o sv. pismu** se vrši v
evangeljski cerkvi na Gosposvetskidi
cesti v nedeljo ob 8. popoldne.

— **Državna posredovalnica** za de-
lo. Dela 188 jejo: pisarniške moči,
krojaši, šivilje, mizarji, peki, mlinar-
ji, natakarice, kleparji, brivci, trgo-
vski sobradniki, trgovske sobradnice,
ključavničarji, kočijaži, služkinje, ku-
harice, postrežnice, hotelske sobarice,
vajenci, vajenke itd. — V delo se
sprejmejo: mizarji, hlapci, dekle,
modelni ključavničarji, tesarji, žagarji-
gateristi, železovlvarji, vinčarske dru-
štine, vzgojiteljice, bolniške strefnice,
konstorišnje, služkinje, kuharice, va-
jenci, vajenke itd.

— **Odjava restavracije** v Zdravili-
škem domu v Dobrni je razpisana v
»Uradnem listu« št. 12.

— **Vzključna razprava** radi zna-
nih dogodkov dne 13. oktobra v Ma-
riboru se vrši 1. marca. Kdaj se vr-
ši druga razprava proti obožencem
radi protinemskih demonstracij, do-
slej še ni znano. Kakor se je sedaj
ugotovilo, ni ovadil pri policiji Slo-

4. Splošna gospodarska zadruga za
Slovenijo v Ljubljani. Gospodarska
cesta št. 2 — nudi svojim članom fin-
banaško moko 60 po K 17, domačih ži-
nov št. 0 po K 16,80, moko za kuho št.
1 po K 15,60, ajdove popolnoma bele po
K 17, koruzni sdrob po K 7,50, koruz-
na moka svežo mleta iz domačih koruz
po K 6, riž po K 26, 28 in 30, leča Fe-
10,50; nadalje testenine, olje, maslo,
rafinirane žitarice, mila itd. Ta teden ima
rasprodajo tudi suho meso, gnjat in ri-
bo. Novi člani se sprejemajo vsak dan
od 8. do 12. od 3. do 5. ure. Delež
znaša K 60, vrnitena K 4. Jamci se
dvojnimi deležem; član more postati
vsakdo, ki plača predpisan delež. Član-
sko zborovanje se bodo vršilo meseci
februarja. Dan in spored se pravčasno
objavi.

Zajčji hlevi se prodajo.

Naslov pove upravnistvo Slovenskega Naroda.

Mojhno posestvo napruda na Gorenjskem, pol ure od mesta in ležeče ob glavni cesti. Naslov pove upravnistvo Slov. Naroda. 850

Jšcem izurjeno natakario

Vpraša se na Gosposvetski cesti, restavracija Novi svet. 816

Sprejemem takoj izveževano pisarniško moč, večjo korespondenco in knjižništvo. Ivan Senig in M. Tacen pod Smarno goro. 818

Proda se čevljarški stroj Singer (cilinder). Ugodna cena. Spod. Siška, Knezova ulica 235, III nadst. 830

Klavir se prodaja. Dunajska cesta 71, nasproti artiljerijske vojašnice. 833

Stanovanje 2-3 sob iše mirna stran brez otrok proti nagradi 5000 K. Ponudbe pod „Pettisov kron 863“ na upravo Slov. Naroda. 863

Proda se dober klavir in violina. Naslov pove uprava Slov. Naroda. 864

Krasna moška zlata ura s težko zlato verižico se pod roko prodaja. Naslov pove uprava Slovenskega Naroda. 865

Sobo s pohištvo išče uradnik ravateljstva južne železnice. Ponudbe pod „Juž. železnica 894“ na upravo Slov. Naroda. 894

Dva dijaka iščeta hrano in stanovanje pri boljši rodbini. Plačata dobro. Ponudbe do 15. t. m. pod „Dva dijaka 892“ na upravnistvo Slov. Naroda. 892

Proda se moški šivalni stroj dobro ohranjen. Naslov pove uprava Slov. Naroda. 891

Čraži se bolja djevojka solidna koja je več kod djece bila k dječi od 5 l 9 godina. Mora znati šivati. Nastup 15. svečana 1921. Pismene ponudbe po mogućnosti fotografiju slati. Olga Reksch, supruga inženira, Karlovac, Zrinski trg 10.

Vesela mladeniča, katera sta pa žal tuja se želita v svrhu razvedrila seznaniti z gospodičnima veselje značaja. Cenj. dopisi, če mog. z navedbo skor. svidenja, se prosijo pod „Ljubitelj narave“ in „Nasvidenje“ na pošto ležeče Ljubljana I.

Dobro izurjen trgovski pomočnik, di bro izurjena prodajalca in trgovski učesnik poslovanja s trgovsko šolsko izobrazbo se sprejme pri Karlo Cimperšek, trgovina z mešanim blagom Sevnica ob Savi. 809

Vpogljive cevi

Iz kovine (Metallschläuche) za paro, vsake napetosti in vročine, plin, lug, hidravlični in pnevmatični visokomerni pritisk, bencin, petrolej, obraba elektr. žic, dobavitelj vseh železniških uprav. Tovarna za kovinaste cevi d. d. Petřalka

Glavni zastopnik za Jugoslavijo: Karol Salamon Maribor, Aleksandrova c. 83. Brzjaviti: „Merkur“ Telef. int. 396. Na željo ponudbe z vzorci ozioroma obisk zastopnika. 844

Pozor, kovinarji!

Dobro suho bukovo ogije v vsaki množini in vsak dan napredaj od 1 kg do cellega vagona. Lepi pot št. 1. 835

Sprejemem učenca

s primerno šolsko izobrazbo v trgovino mešanega blaga. Pavel Kunstek, Sturje pri Ajdovščini, Julijška Benetija 854

Išče se žagovodja

strokovnjak v lesni obrti, za večje podjetje, zglasiti se je pri g. Frano Dolomen, Škofja Loka. 803

Sprejme se izurjena kontoristinja, ki je zmotna stenografka in strojepljateljica knjigovodstva proti dobri plači in vsaj oskrbi v hiši. Ponudbe na trdiko Mihael Omanen, Vihje gora. 776

Prage (švelarje)

bukove, borove, vsako množino kupi po najvišji ceni Fr. Škrbec, trgovec z lesom, Miklošičeva c. 8, I. nadst. 757

5000 K dobi,

kdo mi da stanovanje 2 do 4 sob s kuhinjo in pritikljinami takoj ali pozneje. Ponudbe pod „Ohrtnik brez otrok 680“ na upravo Slov. Naroda. 680

Hiši šte. 78, 80 v Hradeckega vasi s 4 stanovanji, hlev za 4 konje, pod, sadni vrt in preko 3 orale nalog ležečega gozda, se prodaja. Povpraša se Hradeckega vas šte. 54 Ljubljana. 544

Potnik, v Sloveniji dobro širši referencami, se išče za takojšnji nastop. — Ponudbe pod „Potnik 790“ na upravnistvo Slovenskega Naroda. 790

Nova hiša za trgovino

na najpomembnejšem kraju glavne ceste srednje rudnika Vode-Trbovlje in hiša za mizarsko obrt se za takojšnjo naselitev prodaja. Več se izve pri IG. TOPLAK, Trbovlje. 802

Proda se trgovina

s čevlji in klobuki v najlepšem prostoru mesta na Spodnjem Stajerskem. Lahko se priloži manufaktura ali drugo. Kapitala se potrebuje pol milijona. Naslov pove upravnistvo Slov. Naroda. 806

Lepa jabolka

po K 650 in 750 za kg razpošilja od 30 kg dalje po povzetju J. Razboršek, Smarje pri Litiji 856

Nadmlinarja sprejme

valjčni mlin. Neoženjeni mlinarji imajo prednost. Naslov pove upravnistvo Slov. Naroda. 779

Vino

izbrano, naravno, belo ali cviček, novo ali staro, po vrlo niski ceni na malo in veliko pošilja v poslatih sodih trgovina vina Ciglar Stubica, Hrvatsko Zagorje. 461

Trstje za strope izdeluje in prodaja na debelo in drobno m² po K 480 pri večjih naročilih znaten popust. Steiner Anton, Ljubljana, Jeranova ul. 13, Trnovo. 26

Proda se skoraj nova, modernizirana stanovanjska hiša po ugodni ceni v ljubljanskem predmestju. Naslov pove upravnistvo Slovenskega Naroda. 815

Stanovanje (2 sobi, elektrika) v Ljubljani zamenjam za podobno v Mariboru. Ponudbe pod „Takoj 100/840“ na upravo Slov. Naroda. 840

Leksikon (Mayers Konversationslexikon) komplet, sestoji iz 17 fino in elegantno vezanih knjig, se ceno prodaja. Naslov pove upravnistvo Slovenskega Naroda. 849

Kupi se 10.000 prostornih bukovih drv. Ponudbe z navedbo cene franko vagon imenoma navedene oddane pošlajo in dobavne roka je vpostati do 15. t. m. na naslov „Vodstvo za prostorbu drv v Ljubljani“, Turjaški trg št. 1. 802

Vrtnarji! Vam ki ste morda dali za prejšnjo leto semena, sporočamo, da so nam praviar iz inosemstva dospela semena. Oddajemo jih z največ mogočo garancijo. Cenik pošljemo na zahtevo. Irgovina s semeni, Sever & Komp., Ljubljana, Wolfova ul. 13. 787

Pozor, trgovci s klobuki!

Vsakovrstne klobuke od 160 K naprej imam v veliki zalogi; tudi lepe velourne klobuke. Frano Cerar, tovarnar v Stoku, pošta Domžale. Tovarna je oddaljena 7 minut od postaje Domžale. Cene primerno nizke, postrežba točna

G. F. Jurásek uglaševalac glasovir in trgovec z glasbilo Ljubljana, Wolfova ul. 12

ŠTAMPILJE GRAVEUR ANT. ČERNE Ljubljana DVORNI TRG 1. Franke

Surovo olje

za Dieselove in druge motorje se prodaja v sodih franko Logatec promptno po nizki ceni. Ponudbe na Adolf Kordlin Ljubljana, Beethovnova ulica 9. 788

Komislonarja in skladiščnika

za naš oddelek na veliko z nastopom takoj iščemo. Reflektiramo samo na večje, okretne in samostalne sile z daljšo prakso. Prepis svedočeb z zahtevo plače poslati na „Metallum“ d. d. Zagreb. 792

Trgovski sotrudnik

se sprejme pod ugodnimi pogoji v manjšem mestu. P. goit. popolnoma izvežen v mešani stroki, posebno še v manufakturi. Naslov pove uprava Slov. Naroda. 791

Godbena družva in og. kapelniki! Ker se radi telesnih poškodb, zadoblenih v vojni, z godbo ne morem več ukvarjati, prodam svojo precejšnjo zalogo izvršnih koncertnih in plesnih komadov za polnočevilno godbo na pi halo in lok po nizki ceni. Miloš Kosi, Itrant v Trbovljah št. 35. 810

Pisalne stroje Remington

popravlja strokovnjak specializist v četrtek, petek in soboto. Prijave sprejema glavna zaloga pisalnih strojev Remington trdika K. A. Kregar, Sv. Petra c. 21, telefon 444. 801

Izvrstna vila

v Mariboru, za 420.000 dinarjev na prodaj. Vprašanja na J. Beaulin pošto ležeče, glavna pošta, Maribor. 804

Prodajam motorno kolo

znamke Puch s priklonim vozom, najboljši tipe in v dobrem stanju, kakor novo, s tremi prestavami in prostim izlokom, 2 1/2 konjske sile, k motorju se da še bencinov železen sod s prečnjnjm množino bencina, vse skupaj za 26.000 K. Istotam se prodasta 2 moški koleci in 2 zlati urli. Ogledati do 6 svečana pri Pranciški Marici, Omlitsko pri Celju. 756

Prezvel sem zastopstvo prvovrstnih (tovarnic): nudim elektrotehnični material, betonsko železo, različen železni material in motorje. Zakažite ponudbe **Gjorgje Grujić** Beograd, Miletina ul. 15.

Inženier dr. Miroslav Kasal

oblastveno poverjeni stavbn inženier Ljubljana, Milčarjeva ul. 7.

Specialne stavbeno podjetje za betonske, železobetonske in vodne zgradbe. — Izraha — vodnih sil.

L. Mikuš Ljubljana, Mestni trg št. 15. priporoča svojo zalogo dežnikov in solenikov ter sprehajalnih palic. Popravila se izvršujejo točno in sečno.

Nogavice

z znamko „ključ“ in brez nje pri Tvornici čarapa, Sarajevo Samo na veliko! Cenik zastoji. Par nogavic znamke „ključ“ traja kakor 4 pare drugih.

Oglase za „Neue Freie Presse“

preuzimajo svi anonimni zavodi i generalno zastopstvo za Jugoslavijo: Bleckhorov anonimni zavod, Zagreb, Jurevska ulica 31. Telef. 21-65.

ERJAVEC & TURK trgovina z železnino

„pri Zlati lonci“ 114 (prej Hammerschmidt) Ljubljane, Valvazorjev trg 7 nasproti križovrške cerkve. Zaloga cementa.

Velika zaloga klobukov in slamenikov se dobi pri

Franc Cerar

tovarnar v Stoku pošta Domžale Prevzemajo se tudi stari klobuki in slameniki v popravilo pri Kovčević i Tršan v Ljubljani, Prešernova ulica št. 5.

Sprejemanje v sredo in soboto.

Gostiničarji, pozor!

Vsled pravočasne nakupa smo v stanu ponuditi najboljša bizeljska, bromeljska in pišečka vina letnik 1920 in sicer rdeča po K 14 do K 16, bela po K 16 do K 18 iz skladišča Brežice „Globus“, trg. družba Brežice. 421

Carinsko posredovanje

izvršuje najtočneje po najnižjih cenah 419 **F. & A. Uher** špedicijsko podjetje Maribor. Ljubljana.

Prva špecialna trgovina z rokavicami in parfumi

Nudi: rokavice za dame in gospode, kakor tudi line črne francoske damske nogavice. Najfinišji francoski parfumi.

O. Bračko, Ljubljana

Dunajska cesta šte. 12.

Zaklopni kloteti z vodnima omaricama „Abbazia“, „Fortzhritt“, silonski kloteti z vodnima omaricama „Ideal“, „Villa“. — Vsi predmeti za plin, vodo in paro.

Rosenthal & Kafka, lastnik Karl Kafka Wien I, Rosenbrunnstr. 4. Telefon 13202. Za Čehoslovaško Znojmo, Schützenplatz.

Zadružna banka v Mariboru

Podružnice: Maribor Novi Sad. Zagreb **Centrala: SPLIT.** Filijacije: Zadružna banka, Reka Zadružna štedionica, Trst.

Del. glavnica 50.000.000 K. se bavi z vsemi bančnimi in borznimi posli. Od fin. min. pooblaščen za nakup in prodajo deviz in valut, kakor tudi za izdajo uverenja. Sprejema denar na hranilne knjižice, tekoči in žiro račun pod najugodnejšimi pogoji.

Del. glavnica 50.000.000 K.

Samostojen mizarski mojster

kateri razpolaga z lastnim orodjem in delavskimi močmi, bi prevzel delo pri vseh industrijskih podjetjih kjerkoli v Jugoslaviji in sicer v delavnici pri podjetju. Cene zmjerne. — Ponudbe na anonimno ekspedicijo I. Sušnik, Maribor, Slovenska ulica 15.

Proda se

ca 40 hl dobrega štajerskega in drugovrstnega vina, ca 2000 kg krompirja. Kompletna gostilniška oprema, obsepašča več miz, stolov, zrcal, krožnikov za serviranje, steklenice, dve ledni omari, nekaj pohištva ter popolnoma nova salonska oprema. I. totam se prodaja bencin, niska cena. — Vse se prodaja po jako ugodni ceni. Ogleda se: Ljubljana, Braditova št. 2, Pizonska restavracija.

Delovodja,

popolnoma vešč izdelovanju pohištva iz vpogajenega lesa, se išče. Ponudbe sprejema Jugoslovanska banka d. d. Zagreb. 896

dunajskega „Maison Mytteis“

naznaja, da je na razpolago cenjenim damam v času od 7. do 11. februarja na Sv. Petra cesti št. 19, I. nadst. vsak dan od 10.—1. ure in od 3.—6. ure z najnovjšimi francoskimi in angleškimi modeli damskih oblačil in klobukov. Vzorci in žurnali na razpolago. **Fotodno delo!**

Stavbenik, stavbeni inženir ali arhitekt

verziran, izkušen stavbeni vodja, spreten v sestavi načrtov, proračunov in obračunov, jednat kalkulacij, popolnoma zmožen slov. ezika v govoru in pisavi, po možnosti slov. narodnosti, se sprejme takoj v staro, večje stavbeno podjetje. — Udeležba pri podjetju, četudi nima sam kapitala, ni izključena. — Ponudbe z življenjepisom in navedbo zahtev se prosijo pod „GRADITELJ“ na anonimno ekspedicijo Al. Matelič, Ljubljana. 893

Narodna knjigarna v Ljubljani

Prešernova ulica 7. priporoča prav lične

TEDENSKÉ KOLEDARJE

za leto 1921. Cena K 23.—. Cena K 23.—

RAZGLAS.

Iz okolice je prišel v mesto srednjeveliki stekel pes, svetlorjava barve z belimi lisami po vratu. Ogrize! Je več oseb in psov. Istočasno se je pojavil v mestu neki drug rjav pes s temnimi lisami po hrbtu in plečih, ki je tudi napadel ljudi.

Da se zabrani razširjenje stekline, odreja mestni magistrat na podlagi § 2, 41 in 42 zak. o živ. kužnih boleznih

poostren pasji kontumac

in sicer takole:

1.) Psi v področju mestne občine morajo nositi nagobčnike, ki zabranjujejo grizenje in poleg tega jih je voditi na vrvi.

2.) Strogo je prepovedano pse jemati v javne prostore (gostilne, kavarnе itd.).

3.) Psi varuhi morajo biti priklenjeni na takih krajih, kjer ne morejo tuji psi do njih.

4.) Vsakdo mora svojega psa, ki je prišel v dotiko s steklimi ali stekline sumljivimi psi, ali če zapazi na njem znake kakega sumljivega obolenja, oddati konjaču, ali pa ga tako zavarovati, da ni nevaren za okolico. Tudi mora slučaj takoj naznani magistratu.

4.) Dokler traja pasji kotumac, je strogo prepovedano odpravljati pse brez posebnega dovoljenja magistratovega iz okoliša, v katerem je kontumac razglašen.

6.) Vsi psi, proti tem predpisom zaloteni, se bodo pobili, lastniki pa kazensko zasledovali.

Razglas stopi v veljavo z dnem razglasitve.

Mestni magistrat ljubljanski,

dne 4. februarja 1921.

Zahvala.

Za vse izraze sočutja, za udeležbo pri pogrebu povodom smrti mojega dobrega soproga, osir. brata, svaka in strica, gospoda

Ignacija Habicht

delovodja tobačne tovarne v p.

izrekam vsem najiskrenejšo zahvalo, posebno pa že ž. gg. duhovnikom za njih tolažilo in gg. zdravnikom za pomoč v bolezni. Zahvaljujem se tudi za mnogobrojno spremstvo rajnika na njegovi zadnji poti, gg. uradnikom-tovarišem, gasilni skupini in vsem znancem ter sorodnikom.

Sp. šiška, 4. februarja 1921.

